

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 285 (14305) | 1973 оной декабриин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн

ССР-эй ОНСТИТУЦИИН ҺАЙНДЭР

ВЕТ ДЕМОКРАТИИН ОДОТО БЭЕЛЭЛ

…ехэ Октябриин со… революциин ашаар …дээрэ мандажа бай… …анай орондо адли …тическа байгуу… …й гүрэн урдын … байгаагүй юм. …сэг дэлхэйн зур… …нэгэ хубида хүдэлмэ… …тараашадай засаг — …дай депутадуудай …уд — гүрэнэй хүтэл… …буулан, демократичс… …айгуулалтымнай ёһо… …т, ёһото арадай бай… …нөө дэлхэйн арадууд… …тоор харуулжа байна. …эр 55 жэлэй саада тээ …удэй V Бүхэрос… …зд дээрэ РСФСР-эй …уци баталагдан аб… Энэмнай хүдэлмэри… … тараашадай түрүү… …рэнэй үндэһэн Хуули

…эгшэ ангиин урдаһаа …атан бодожо, Үбэлэй… …е добтолходоо, хү… …шэдэй «Бүхы заса… …ведүүдтэ» гэһэн уря …о Конституци дотор …оһон юм. Тэрээн соо …даа хүдэлмэришэдэй, …удай ба тараашадай …удай Соведүүдэй …ика гэжэ соносхогдо… …гаа. Иигэжэ совет де… … — арадай засагай …ати бэелээ бэлэй. …до манай ороной сү… …радуудай эрмэлзэлэ… …ээр Совет Социалис …икануудай Союз бай… …жа, 1922 ондо … Соведүүдэй II … СССР-эй түрүүшын …уци абаа һэн.

… мүнөөнэймнай Кон… … 1936 ондо Сове… … VIII онсо яарал… …зд дээрэ абтаһан юм. …ституци дотор манай … социализмын эсэс… …аһан баримта, социа… …энэй урагшаа дабша… …аа туйлаһан демокра… … туйлалтанууд хуу… …талагдаа һэн.

…ализмын илан манда… …рэндэ ажаһууһан хүн … гүрэнэй ажал хэрэг… …адахын, гүрэнэй хү… … ябуулалсахын түлөө …истнуудай оролдохо …айһые Владимир Иль… …ин зааһан байдаг. Со… …й үүдэн бултанда …. Соведүүд хадаа … засаг, тэрэ арад зо… … туһада алба хэдэг, …һанал бодолоо, хамаг …зорилгоёо бэелүүлхэ …нь болоһо үгэхэ ёһо… …игэжэ манай энэ со… … гүрэнние байгуулаг… …һан байдаг. Соведүү… …дай засаг байһыень … бүхы органуудта …аһан ажалшадай де… …удай Соведүүдэй 20 …н депутадууд гэршэл… …нһээ гална, Соведүү… …дэлмэридэ үшөө олон …н эдэбхитэд хабаадал… Иигэжэ гүрэнэймнай …түрын зургаануудта …ороной хуулиин наһа …н зургаадахи хүн бү… …баададаг байна.

…ша ондо болоһон һун… … 2.193.086 хүн — …эришэдэй, тараашa… …бусад социальна бү… …үүдэй, манай ороной …ци болон националь… …удай түлөөлэгшэд — … хүтэлбэридэ һунгаг… …н. Ажалшадай иимэ …хабаадалгатай парла… …дэлхэйн нэгэшье капи… …үрэндэ үгы. Жэшээнь, … Буряадай АССР-эй … Соведүүдтэ 8.361 … һунгагдаа һэн. Тэдэ… … процентнь хүдэлмэри… … тараашад. Энэ барим… …ай социалис демокра… …үнэхөөр арадай байһа… … нэгэ гэршэ болоно.

Республикымнай 14 түлөөлэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй 1517 депутадуудай зэргэдэ һунгагданхай. Тэдэнэй дунда Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой хонишон Ц. А. Бадмаева, Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой механизатор Д. О. Манзуров, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой гахайшан Л. А. Орлова болон бусад бии. Харин РСФСР-эй Верховно Соведтэ манай Буряадай табан түлөөлэгшэ һууна. Тиихэдэ республикымнай Верховно Соведтэ 137 депутат һунгагданхай. Тэдэнэй, 57 хүниинь хүдэлмэришэд ба тараашадай түлөөлэгшэд. Эдэ баримтанууд хадаа манай багша В. И. Ленинэй «Манай пролетарска демократи буржуазна бусад демократинуудһаа миллион дахин үлүү» — гэжэ хэлэһэн үгэнүүдые бодотоор гэршэлнэл даа.

Совет демократиин ёһото арадай байһаниинь гансахан эдэ баримтанууд дээрэһээ бэшэ, харин тэрэнэй ажал хүдэлмэри, байгуулалта, һунгагдаха ёһо гурим дээрэһээнь элирдэг. Жэшээнь, Соведүүдэй һунгалтын үнгэргэгдэдэг гурим абаад хараа һаа, тэрэ дэлхэй дээрэхи бүхы гүрэнүүдэй һунгалтануудһаа эгээл демократическэ байха юм. Зарим буржуазна гүрэнүүдэй Конституци дотор парламентын һунгалта бүгэдэ арадай байха ёһотой гэжэ хэлэгдэһэн байдаг. Теэд һунгалтань үнэн дээрээ арад зоной зарим хубинь лэ хабаадуулһан байха юм. Үшөө тиигээд хүнүүд дуугаа баалалта, хашалта доро үгэдэг. Буржуазна парламентда дэбжүүлэгдэһэн хүнүүд һунгагшадые худалдан абадаг байха юм. Жэшээнь, Америкын президентые һуңгалга хэнэй, монополистнуудай ямар бүлэглэлэй мүнөө баян, хүсэтэй байһые харуулдаг шалгалта болонхой гэжэ бүхы дэлхэйн хүнүүд мэдэхэ болонхой. Харин тиихэдэнь ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ һунгагдаха хүнүүд манай гүрэнэй юрын ажалша хүнүүд байха юм. Депутадаар һунгагдахадань тэдээндэ мүнгэн туһалдаггүй, харин ажал хэрэгтээ ямараар хандадагынь, арад зондоо хэр хүндэтэйнь, ниитын хэрэгэй түлөө ямараар оролдохо байһаниинь харгададаг. Тэдэнние ажалшаднай ниитынгээ суглаанууд дээрэ өөһэдөө дэбжүүлдэг. Тиихэдэ һунгуули үнгэргэхэ гурим болон дүримүүд манай гүрэнэй Конституци соо бэшээтэй, хууляар хамгаалагданхай, дуугаа үгэлгэ нюуса юм. Эрхэтэд дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэ, үгыгөө өөһэдөө мэдэдэг. Жэшээнь, нютагай Соведүүдэй үнгэрэгшэ һунгалтын үедэ һунгуулиин 80 округһоо дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд Соведүүдтэ арадай түлөөлэгшэд болоһо һунгагдаха дуугаа хүсэдөөр абаагүй байһан юм. Энэ баримта манай совет һунгалтын үнэхөөр демократическа байһые мүн лэ гэршэлнэ гээшэ. Гадна, һунгагдаһан депутадай уялгадаа хайша хэрэгээр хандадаг байбалнь, тэрэнние депутадһаань болюулха эрхэ һунгагшадта олгогдонхой. Жэшээнь, гансахан манай республикын Соведүүдһээ 1972 ондо 7 депутат бусаагдаһан байха юм. Харин тиихэдэнь буржуазна оронуудта депутадууд һунгагдажа абан сасуул һунгуулһан хүнүүдтэйгээ холбоогоо таһаржа, ёһото эзэдтээ — капиталистнуудтаа алба хэжэ эхилдэг. Гэбэшье социализмын дайсад манай гүрэндэ үнгэргэгдэдэг һунгалтануудые демократическа бэшэ, тэрээндэ олон партинууд хабаададаггүй гэжэ баһгаад муушалдаг. Теэд социалис революциин илаһанай һүүлэй жэлнүүдтэ манай орондо олон партинууд байһан, тэдэ партинууд Соведүүдэй һунгалтануудта хабаадаха эрхэтэй һэн гэжэ мартаха ёһогүйбди. Манай ажалша зон тэдэ партинуудай дундаһаа гансахан Коммунис партидамнай этигэн найдажа, коммунистнуудай хэрэг ябуулгада этигэжэ, арад зоной түлөө үнэн сэхээр оролдодог байһандань тэдэнниел саашань дэмжэжэ, имагтал коммунистнуудта найдадаг болоһон юм. Бусад партинуудай өөһэдөө хосоролгодо бидэ гэмтэй бэшэбди.

Коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро Совет засагай үедэ манай Буряад ороной хубилан хүгжэһэниинь арад зоноймнай ёһото жаргал болонхой. Хүгжэнги индустритай, хүдөө ажахытай, һалбаранги соёл культуратай Буряаднай дэлхэйн хүгжэнги гүрэнүүдэй нэгэн байна бшуу. Республикада мнай гаргагдаһан продукцинууд СССР-эй 80 область, хизаарнуудта, дүшэн харнин гүрэнүүдтэ, тэрэ тоодо Англи, Франци, ФРГ, Итали, мүн социалис оронуудта эльгээгдэнэ.

Уран зохёолшод, зураашад, артистнууд болон искусствымнай бусад түлөөлэгшэдэй бүтээлнүүд бүхы совет арадта баяр баясхалан асарна. Энэ баримтанууд совет демократиин имагтал арадай байһые, имагтал арад зондо алба хэдэгые мүн лэ гэршэлнэ гээшэ.

Социалис демократиие саашадань хүгжөөлгэ манай обществын урагшаа дабшаха замай түлхюур юм гэхэдэ алдуу болохогүй. Соведүүдэй хүдэлмэри сагай ошохо тудам һайжаржа, сагай эрилтэнүүдтэй зохилдуулагдажа байдаг, хүн зоной оюун бэлигэй, арга шадабариа харуулхада туһа хүргэдэг, арга боломжо олгодог болонхой. Энээн тухай манай коммунис партиин Центральна Комитедэй саг үргэлжэ оролдожо байдагынь эли. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев партиин XXIV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, Соведүүд манай орондо эгээл дээдын засаг түрэ мүн, тиимэһээ хабаатай газар дайда, һуурин, тосхон, город бүхэндэхи ажал хэрэгүүдэй түлөө харюусадаг, тэдэ ажал хэрэгүүдые хүтэлбэрилдэг, хүн зоной ажабайдалые саашадань һайжаруулхын тула тэмсэдэг гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байха. Манай гүрэндэ совет хүнэй ажаллаха, амарха, адли тэгшэ эрхэтэй байха, һунгагдаха ба һунгаха эрхэтэй байха, үтэлхэдөө тэдхэмжэ абаха, түлөөһэгүйгөөр һураха, бэеэ аргалуулха ба бусад эрхэнүүд Конституци доторнай бэшээтэй, Советскэ Союзай үндэһэн хууляар хамгаалагданхай. Тиимэһээ манай гүрэнэй хүн бүхэнэй али бүхы хубиин хэрэгүүд олониитын хэрэг болонхой. Коллектив, айл бүлэ бүхэнэй гэшүүн бүхы арад зоной түлөө алба хэнэ бшуу. Тиимэһээ тэрэнэй харюусалгань ехэ, хэдэг ажал, ябадал бүхэниинь гүнзэгы удхатай.

Совет хүнүүдэй эдэ бүхы туйлалтанууд дэлхэй дээрэ мэдээжэ. Тиимэһээ манай Совет ороной дэлхэйн бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй дура сэдьхэл татадагынь эли болоһо үгэнэ.

Манай демократиин бодото һайндэр — Конституциин үдэрые совет хүнүүднай ажалай амжалта, коммунис барилгада агууехэ илалта туйлажа, баяр баясхалантайгаар угтажа байна. Эдэ илалтанууднай саашадаашье ехэ байха. Юундэб гэхэдэ, урагшаа дабшаха замнай эли, һаруул, бидэнние коммунис парти хүтэлбэрилнэ. Совет демократиин саашадаашье хүгжэхэнь, һалбархань ба социалис Эхэ орондомнай саашадаашье урагшатай алба хэхэнь дамжаггүй.

В. ДУБРОВСКИЙ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Нүхэр Л. И. Брежневэй Инди ошоод бусаһанай дүнгүүд тухай

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Инди ошоод бусалгын дүнгүүдые хаража үзөөд, совет-энэдхэг хани харилсаае хүгжөөхын, КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалай программа бэелүүлхын тула нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилһэн ябуулгые бүрин һайшааба. Советскэ Союз тушаа энэдхэг арадай хани ёһор хандадаг байһые олониитын зүгһөө элирхэйлэн харуулһан оршон байдалда үнгэрһэн энэ аяншалга СССР Инди хоёрой хоорондын Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорые бата бэхеэр баримталдаг совет-энэдхэг харилсаае бүри дээрэ шатада үргөө.

Нүхэр Л. И. Брежневэй Инди ошоод байха үедэнь баталагдаһан документнүүдэй, арадуудай аша туһада зорюулагдадаг, хоёр ороной хоорондын нягта харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ шэнэ дэлисэ хангаха документнүүдэй шухала удха шанартай байһые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэтэ ханангяар тэмдэглэнэ. Совет-энэдхэг хамтын деклараци тэдэнэй дунда онсо һуури эзэлнэ. Энэ документ ямар удха шанартайб гэхэдэ, СССР Инди хоёрой хоорондын харилсаанай гол ёһонуудые улам хүгжөөнэ, хоёр ороной хоорондын харилсаа холбооной гол шэглэлые тодорхойлно. Тус деклараци Советскэ Союздашье, Индидэшье ехэтэ һайшаагдан угтагдаа. Юундэб гэхэдэ, хоёр ороной арадуудай үндэһэн ашаг туһада харюусана, Азида, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ шухала нүхэсэл болоно.

Энэ аяншалгын үедэ баталагдаһан, СССР Инди хоёрой хоорондын экономическа, худалдаа наймаанай харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай хэлсээн мүн лэ ехэ удха шанартай байна. Энэмнай удаан саг соо бэелүүлэгдэхэ, али али талада ашагтай туһатай, үрэ түгэс экономическа харилсаа холбооной шэглэлые тодорхойлно. Адли тэгшэ эрхэ, али али талын ашаг туһые үндэһэ болгодог, худалдаа наймаанай-экономическа үрэ түгэс харилсаа холбоон Советскэ Союзай экономикодо, тэрэшэлэн национальна дэбжэлтын, социальна шэнэдхэлгэнүүдэй үргэдхэлгын замаар дабшаһа Индиин бэеэ дааһан экономико бэхижүүлгэдэ шухала ябуулга болоно.

Уласхоорондын асуудалнуудаар И. Гандитай нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үндэрөөр сэгнэнэ. Мүнөө сагай уласхоорондын олон шухала асуудалнуудаар һанал бодолнуудаймнай тулалдадаг байһые эдэ хөөрэлдөөнүүд лаблан элирхэйлээ. Уласхоорондын оршон байдалые улам һайжаруулбал, дэлхэйн бүхы оронуудта — ехэшье, багашье хүгжэнгишье, хүгжэжэ байһаншье оронуудта — бодото аша үрэнүүдые хангажа болохо, хангаха ёһотой гэжэ тоолоод, шахардуу байдал һулаарулхын тула оролдолго хүсэлэлгэ саашадаашье гаргаха гэжэ шиидэнхэй байһанаа Советскэ Союз болон Инди лаблан баталба. Советскэ Союз ба Инди зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал зогсоохо, зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрэ, хүсэд бүрин хуряаха ябадал туйлаха, зэбсэг хуряалгаар бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлдэхэ, тэрэшэлэн колониализмын ба үндэһэ яһа баримталан газаашалгын үлэгдэлнүүдые тон һаяар, хүсэд бүрин усадхаха шухала гэжэ Советскэ Союз, Инди тоолоно.

Урда Азидахи арсалдаатай асуудалнууд хамаатай оронуудай хоорондын хэлсээнүүдэй үндэһөөр, гадаадын зүгһөө ямаршье, хамааралгагүйгөөр шиидхэгдэжэ болохо, шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ этигэнхэй байһанаа хоёр тала хөөрэлдөөнүүдэй үедэ дахинаа тусхайлан тэмдэглээ. Азида хабаатай асуудалнуудаар Делидэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ һанал бодолоо үргэнөөр мэдэлсэлгын таарамжатай үрэ дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ханангяар тэмдэглэнэ. Газар дайдын гурбанай хоёр хубиинь Азида байдаг Советскэ Союз, Азидахи томо гүрэн бологшо Инди Азиин гүрэнүүдэй хамтын оролдолго хүсэлэлгэ гаргаһанай үндэһөөр, энэ нютагтахи амгалан байдал сахиха, тогтонижоруулхые ехэтэ хүсэнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй Инди ошоод бусалгын үрэ дүнгүүд КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй табиһан зорилгодо — уласхоорондын байдалай талаар туйлагдаһан таарамжатай хубилалтануудай батадхагдаха ябадал туйлаха зорилгодо хүсэд, бүрин харюусана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, тэдэнэй үрэ дүнгүүд Советскэ Союзай ба Индиин арадуудай зүгһөө нэгэ һаналтайгаар һайшаагдаа. Юундэб гэхэдэ, эдэнние совет-энэдхэг эбдэршэгүй бата хани барисаанай эли тодо гэршэ жэшээ мүн гэжэ тоолоно. Энэнь уласхоорондын олониитын, олохон оронуудай политическэ ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай гол анхарал татажа байһаар, политическэ үргэн ехэ шэнжэлэл, һайшаал ба дэмжэлгэ үүсхээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет нүхэр Л. И. Брежневэй Инди ошоод бусалгын дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэхэтээ хамта, дахинаа иигэжэ баталан мэдүүлнэ: Советскэ Союз КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталагдаһан, амгалан байдалай, программаар хараалагдаһан замаар саашадаа дабшаха байха. Советскэ Союз социалис оронуудтай аха дүү ёһоной хани барисаанда, харилсаа холбоондо саашадаашье түшэглэхэ, эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы гүрэнүүдтэй харилсаагаа хүгжөөхэ байха.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН МАЛ АЖАЛАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭД БОЛОН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК

Батомункуев Доржи Будацыреновичтэ — Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой ахалагша зоотехник.

Смолин Виктор Владимировичта — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

Тарабукин Перфил Тарховичто — Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой директор.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Дамшаева Лума Цыреновнада — Хэжэнгын аймагай, Загаһатын совхозой ахалагша хонишон.

Некипелов Владимир Евсеевичтэ — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой ахалагша хонишон.

Цыреторов Семён Бальжиевичта — Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

Чагдуров Бальжинима Чагдуровичта — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Шойнжонов Дымбрыл Ринчиновичтэ — Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой ахалагша хонишон.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

1973 оной ноябриин 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Е. Г. БУЛЫГИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын статистикын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, Буряадай статистическэ управлениин секторэй начальник нүхэр **Булыгина** Екатерина Григорьевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В ДУБРОВСКИЙ.

1973 оной ноябриин 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. К. ЩЕКОТОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна, совет зургаануудта, хэблэлэй органуудта олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө «Правда Бурятии» газетын редактор нүхэр **Щекотов** Иннокентий Кузьмичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

1973 оной декабриин 4.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Р. БОЯНОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, элүүрые хамгаалгын органуудта олон жэлдэ хүдэлһэнэйнь, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө санитарна гэгээрэлэй республиканска байшангай главна врач нүхэр **Боянова** Вера Ринчиновнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 4.

Куузику—малай эрхим тэжээл болодог гээд бултанда мэдээжэ. Тиимэһээ Георгий Кузьмич Кузнецовой хүтэлбэрилдэг куузику ургуулагшадай звено үнгэрэгшэ зундаа эрхимээр хүдэлөө. Тэрэнэй звено 45 гектар талмайн гектар бүриһөө 307 центнер куузику хуряажа шадаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Загарайн аймагай «Гигант» колхозой куузику ургуулагшадай звеноe даагша Г. К. Кузнецов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮРҮҮ БРИГАДЫН АМЖАЛТА

Цагаатайн фермын һаалишад ажахын түрүү коллективүүдэй нэгэн гэжэ алдаршаһаар үнинэй. Энэ ажалша бэрхэ коллектив һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ, колхозой правлени болон парткомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэдэг заншалтай.

Эндэхи һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха даабаря һаяхан амжалтатайгаар дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана. Зунай үедэ Цагаатайн фермэдэ сүүдхын туршада 2.600 килограмм абтадаг байһан. Хараалһан түсэбэй ёһоор һаалишад сүүдхын туршада 900 килограмм һү һааха байбал, мүнөө 1.150—1.200 килограмм абана.

Ажалаа жэншэдгүй һайн мэдэхэ һалишад олон. Ажалай Улаан Тугай ордентo һаалишан Д. С. Иванова жэлэй туршада һү һааха түсэбөө һара хахадаар урид дүүргээд, энэ нүхэрнай ойрын үдэрнүүдтэ абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Һаалишад М. Г. Гармаева, У. Ж. Чойбсонова болон бусадай ажалынь урагшатай.

Һара бүри һаалишад улаан буландаа сугларжа, абтаһан социалис уялгын дүүргэлтэ хэр ябанаб, али нэгэ нүхэрэйнгөө гээгдэлтэй ябабал, дутуу дунданууды заажа, яажа усадхаха тухай хэлэдэг заншалтай. Мүн һаалишад суглаан дээрээ саашанхи зорилгоёо тодорхойлдог юм. Гурба һарын һүүлдэ хэһэн ажалайнгаа дүн согсолжо, мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гараһан һаалишад 10—30 түхэригэй шанда хүртэдэг.

Энэ фермэдэ 13 һаалишан ажаллана. Туйлаһан амжалтынгаа түлөө эдэнэр һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ВДНХ ошохо путёвкоор шагнагданхай.

Үбэлэй һаранuудта ехэ һү һаахын түлөө тэмсэхэ тухайгаа Яруунын һаалишад республикынгаа малшадта мэдүүлээ һэн. Яруунын малшадай гаргаһан үүсхэлые цагаатайнхид һайшаан дэмжээд, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула оролдоно.

А. ЕЛИСЕЕВ.
Зэдын аймаг.

А. А. ГРОМЫКО А. ДУГЛАС-ХЬЮМТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Москвада ерээд байһан Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй ба холбоо харилсаанай хэрэгүүдые даадаг министр сэр Алек Дуглас-Хьюмтэй декабриин 3-да уулзажа, хөөрэлдөө.

Уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнууд, тэрэшэлэн Совет орон Англи хоёрой хоорондын харилсаае хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнууд үгээ ойлголсолгын, үнэн сэхэ хөөрэлдөөнэй оршон байдалда хаража үзэгдөө.

***

Сэр Алек Дуглас-Хьюм Кремлиин ханын оршондохи танигдаагүй солдадай хүүрэй дэргэдэ венок табиба.

(ТАСС).

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зүблөөн болоһо, автономито республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, крайгүйсэдкомуудай, облгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, автономито республиканuудай хүдөө ажахын министрнүүд, хизаарнуудай, областьнуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй ба совхозуудай нэгэдэлнүүдэй начальнигууд, республиканска министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа.

Хүдөө ажахын 1973 оной даб дээрэхи дүнгүүд, 1974 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр ургуулжа абаха ба бэлэдхэхэ хэмжээнүүд зүблөөн дээрэ зүбшэлэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Партийна ажабайдал

БИЛЕТ hЭЛГЭЛГЫН ҮЕДЭ

БЭШҮҮРЭП аймагай партийна организацинуудта партийна биледүүдые hэлгэлгэ үргэлжэлhөөр. Аймаг соогоо эгээн түрүүн «Победа» колхозой коммунистнууд шэнэ биледүүдые абаhан байна. Тус колхоздо, бэшэ бэшэшье ажахынуудта энэ хэрэг эмхитэйгээр үнгэржэ байна гэжэ партиин райкомдо намда хэлээ hэн.

Бага-Куналейн «Победа» колхоз—олон hалбаритай ажахы. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө яhала hайнаар дүүргэжэ байна. Гүрэндэ hү, мяха худалдаха юhэн hарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэө. Мүн нооhо, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй. Ажахын бүхы олзо доходой 70 хубинь мал ажалhаа ородог байна. Энэ hалбари соогоо хонин ажал, гахай үсхэбэрилгэ хоёрынь олзо ехэтэй hаалиин мал олзотой hалбари боложо үшөө шаданагүй. Энээндэ о... анхарал хандуулха шу... Эдэ бүгэдэ тухай колхозой партийна комитедэй секретарь Г. П. Смолин хөөрэбэ. Тиин партийна ажабайдалда хабаатай асуудалнуудаар hонирхогдобо. Тэдэнэй эгээл шухалань гэбэл, партийна документнүүдые hэлгэлгэ болоно.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ хадаа нэн түрүүн партийна комитедэй, тэрэнэй секретариин хүдэлмэрииe бүхы дээрэнь толи мэтээр харуулжа үгэнэ. Коммунист бүхэнтэй секретарь хэр хүдэлнэб гэжэ элирүүлнэ. Коммунист бүхэнэй дүүргэдэг үүргэ мүн лэ тодоор харуулна бшуу.

— Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлдэхэ, hэлгэхэшье үедэ бидэнэр, партийна хүдэлмэрилэгшэд, ажалаа хёрхо нюдөөр хаража үзэhэн, юрэдөө, коммунист бүхэнтэй хэр хүдэлнэ гээшэбибди гэжэ бодомжолhон байнабди, — гэжэ Григорий Петрович хөөрэнэ. Энээнhээ урда тээшье юумэн хэгдэжэ байгаа hааб даа, тиигэшье hаа, энэ талаар хүдэлмэреэ улам шангадхаха гэжэ партийна биледүүдые hэлгэлгэ харуулба.

Яhала hайнаар хүдэлдэг аад, ниитын ажалда hожоргүй, эдэбхи үүсхэл багатай, зоной ара талаар ябадаг коммунистнууд дайралдадаг лэ даа. Үнгэрхэдөө партийна суглаанда ерэхэгүй, политическэ занятиhaa таhалдаха, партийна гэшүүнэй түлбэри саг соогоо оруулхагүй —иимэ коммунистнууд байдаг hэн. Жэшээнь, комбайнер Виктор Павлович Архипов иимэ дутагдалнуудтай юм hэн. Бэрхэ, ажалша хүн. 1972 оной таряа хуряалгын дүнгөөр hайн ажалайнгаа түлөө ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байгаа. Энэ комбайнерые ажалша бэрхэ хүн гэжэ сэлеэнэй зон булта мэдэхэ. Тэ... нүтөө талаhаа...

Коммунист Архиповтай хөөрэлдэжэ, эдээнэйнь шалтагааниие элирүүлхэ байна гэжэ хэлсэбэбди, — гээд Георгий Петрович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Эхэ, эсэгэгүйгөөр хүгшэн эжыгээ хажууда өөдөө болоhон аад, иимэ гээшэ гү гээдшье hанахаш. Гэртэнь шье ябагдаа. hамгантайнь хөөрэлдөө hэм. Япалал пайн бүлэ: hамганиинь үбгэнтэеэ комбайнерай туhалагшаар хүдэлэлсэдэг, хоёр үхибүүдтэй, эдэнь hургуулида hурадаг. Виктор Павловичтай июур нюураараа хөөрэлдөөбди, бригадын партийна суглаан дээрэ баhа хэлсээбди, партиин райкомдо ошоо.

Мүнөө иигээд харахада, Виктор Павлович тад ондоо болошонхой. Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгада бултанhaa ехэ таряа—4500 центнер сохижо, «колхозой чемпион» гэhэн нэрэ зэргэдэ, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө. Колхоздоо таряа хуряажа дүүргээд, Бодонгуудай совхоз ошожо хүдэлөө. Намар таряа хуряалгын үедэ бригадын партийна организациин суглаан болобо. В. П. Архипов комбайнhaa сэхэ 8 сагта суглаанда ерээд, дүүрэмсээрнь hөөргөө комбайндаа ошожо hуугаа hэн. Тэрэ партийна организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ оролдоно.

В. П. Архиповтай хөөрэлдэжэ, үгэеэ ойлгосоходоо, хүн бүхэнтэй үшөөл багаар хүдэлэгдэнэ, зангын мууса мэдэгдэнэ гээшэ хадаа гэжэ тобшолол хээ hэм. Юун бэ гэхэдэ, зарим нэгэнтэй миин үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдэжэ, үгэеэ ойлголсоходо, бэеэ заhажа абаха, нүгөөдүүлдэнь шангаханаар хүрэжэ, зэмэ тохоходо, заhардаг байна гэжэ ажаглагдаа. Ехээр зэмэлүүлхэдээ, доногоолго абахадаа, зарим нэгэнэй бүри үсэрэлдэдэгшье (партийна журам эбдэгшэдтэ шанга эрилтэ хэхэгүй гэгдэнэгүй) ушартай хаа-яа дайралдагдаhан байха.

Колхозой комплексно бригадын бригадир Николай Иванович Рылеев юрэнхы дээрээ яhала hайн хүдэлмэрилэгшэ юм. Теэд баhа өөрын дутагдалтай хүн. Жэгтэй hайнаар хүдэлжэ, ажалаа яо...жа байгаад, 2—3 хоногто үгы болошохо. Комплексно бригада гээшэмнай колхозой үйлэдбэриин шиидхэхы участок бшуу. Хэдэн арбаад хүн эндэ хүдэлдэг. Теэд иимэ харюусалгатай ажалда байhан хүн аад, тон зохихогүй ябадал гаргаха. Колхозой түрүүлэгшэ В. В. Смолин энэ хүнтэй хөөрэлдөө, бишье дуугаралсааб. Заhархагүйдэнь, партийна комитет дээрэ асаржа, доногоолго соносхообди. Удаань партиин райкомой бюродо гараа. Нигэжэл Н. И. Рылеевэй журам hайжараа.

Хүдэлдэг газартаа коммунистнуудай түрүү үүргэеэ бэелүүлжэ шадаа хадань, үйлэдбэриин hалбаринуудта ажалынь урагшатай байдаг шуу. Энэ зорилгоор партком үйлэдбэриин участогуудай партийна организацинуудта ажал хэрэгээ hайса мэдэхэ, хүн зонтой үгэеэ ойлголсожо шадаха коммунистнуудые табиха гэжэ оролдоhон байна. Жэшээнь, нэгэдэхи комплексно бригадын партийна эхин организациин секретаряар Н. И. Плюснин hунгагдаа. Эндэ 22 коммунист бии. Нүхэр Плюснин тракторна бригадын бригадираар хүдэлдэг. Үнэхөөрөө таряашан сэдьхэлтэй, өөртөө, нүхэдтөөшье эрилтэ табижа шададаг хүн. Ямар нэгэ механизаторай газараа муугаар хахалаа hаань, дахин хахалуулха, муугаар хүдэлдэг хүниие зэмэлхэ, тракторынь абаха. Зүгөөр бага зэргын юумэндэ гани галаб болодоггүй. Зоноо хүндэлхэ, магтаха сагтань магтаха, тэдээнтээ зүбшэхэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хүнүүдтээ үгэеэ ойлголсожо шададаг юм. Механизаторнуудайнгаа дунда хүндэтэй. Хоёрдохи жэлээ бригадираар хүдэлжэ ябана. Гээгдэнги бригада абаhан аад, мүнөө жэлдэ hайн ургаса абаа. Дунда зэргээр гектарай 14,5 центнер таряа, шэниисын полинуудhaa гектарай 15 центнер ургаса хуряагаа.

Колхозой партийна организацида 92 коммунист тоологдоно. Эдэнэрэй олонхинь механизаторнууд, мал ажалда хүдэлдэг байна. Коммунист бүхэнтэй ажалшан бүхэнтэй туд бүринь хөөрэлдэхэ, хүдэлхэ гээшын шухала байhые партийна документнүүдые hэлгэлгэ харуулаа, ажабайдалнайшье иимэ эрилтэ табина.

Д. ЖУГДУРОВА.

САААШАНХИ ЗОРИЛГОЁО ХАРААЛНА

Ахын аймагай партийна эхин организацинуудта тоосоото hунгалтын суглаанууд боложо дүүрэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо болоhон hунгалтын партийна суглаан дээрэ жэлэй туршада хэhэн хүдэлмэриин дүн согсологдобо. Колхозой малшад юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй гүрэнэй түсэб... абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө ниилээдгүй оролдолго гаргаа. Тиигэжэ энэ колхозой хоёрдохи бригадын малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оролсожо, КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байха юм. Тинхэдэ hаалишан Д. М. Галсанов Ажалай Улаан Тугай орденоор, бригадир Ж. Б. Мангаев «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа. Ажахын бэрхэ малшад Х. А. Жигжитов, С. Д. Бамбагаев, С. Ж. Галсанов болон бусадай нэрэ алдар олондо мэдээжэ болонхой юм.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнууд социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд олон бии гэжэ тэмдэглээ. Илангаяа малшад абаhан уялгануудаа дүүргэжэ шаданагүй. Мүрысөөнэй дүн заагдаhаг болзор соогоо согсологдожо малшадта соносхогдоногүй. Харуулан ойлгуулха агитаци муугаар эмхидхэгдэнэ.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Лекци, хөөрөөн үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ. Гадна хүдөөгэй клуб, библиотекэ гэхэ мэтын соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ мүртэйгөөр ябуулнагүй. Политическэ hуралсалаа эмхидхэлгэдэ дутуунууд олон үзэгдэнэ. Үнгэрхэдөө, хоёрдохи бригадада эмхидхэгдэhэн эхин шатын политhургуули (пропагандистнь партиин гэшүүн Г. Л. Дамшаев) орой доо хүдэлөөгүй байшоо.

Тоосоото суглаан саашадаа хүдэлмэреэ эрид hайжаруулха зорилго хараалhан дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Партбюро шэнээр hунгагдаа. Партбюрогой секретаряар урдань КПСС-эй райкомой инструктораар хүдэлжэ байhан нүхэр Базаров Н. Н. hунгагдаhан байна.

***

Аймагай захиргаанай органууд болохо милициин, арадай сүүдэй ба прокуратурын коммунистнууд тоосоото hунгалтынгаа суглаан дээрэ парторганизациин секретарь нүхэр Н. М. Наханцаковай элидхэл зүбшэн хэлсэбэ. Эдэ органуудай коммунистнууд урдаа табигдаhан зорилгоёо үшөөл hанаhанда хүрэмөөр бэелүүлжэ шаданагүй. Эрилтэ hула. Эдэ органуудта хүдэлдэг зарим хүдэлмэрилэгшэд журам hулатай, архидахашье ушар үзэгдэнэ. Ниитын, ажалай журам эбдэхэ ябадал үсөөрнэгүй.

Ушар имэhээ парторганизациин гэшүүд саашадаа ниитын гурим наринаар. сахиха хэрэгээ эрид hайжаруулха эрилтэ табиhан тогтоол абаа.

***

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой партийна эхин организациин бүридэлдэ гол түлэб аймагай хүтэлбэрилхы тушаал даадаг ко... нууд ородог гээшэ. ... гол зорилгонь хада... бэрилхы дээдын ... дай, мүн өөhэдынгөө ... тогтоолнуудай ду... хангаха хэрэг боло... хын хажуугаар ажа... коммунис эhоор хү... хэ асуудалда анхар... со табиха уялгатай. ... тын шухала шухала ... нууд эндэ болоhон ... hунгалтын партийна ... най гол hуури эзэлб...

Суглаан дээрэ па... гой хүдэлмэридэхи ... далнууд элирээ. Зар... мунистнууд ниитын ... муугаар дүүргэнэ, ... жэл шадабаряа, юрэ... лон политическэ эр... дэсээ дээшэлүүлхэ ... оролдоногүй.

Саашадаа эдэ дут... дануудаа дары ус... ниитын хэрэгтэ бү... эдэбхитэйгээр ха... шухала гэжэ комму... элирхэйлээ.

В. ГАЛСА...

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой заседанинуудай зал соо hаяхан семинар боложо, аймагай арадай хинагшад, парткомуудай, мүн партийна эхин организацинуудай секретарьнар байлсаа. Постнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, арадай хинагшадай хэдэг ажал болон уялга тухай элидхэл аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ С. Г. Сыдеев хэбэ.

Арадай хиналтын эмхинүүдэй дүримэй ёhoop, байгша оной декабрь, 1974 оной февральда хүдөө нютагуудта арадай хиналтын бүлэгүүд, постнуудай тоосоонууд болон hунгалтанууд үнгэргэгдэхэнь.

Тоосоонууд болон hунгалтанууд арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай ажал hайжаруулгада туhалхаhaa гадна, парти, правительствын директивэнүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ партийна, советскэ эмхинүүдтэ мүн лэ туhалха зэргэтэй гэжэ семинар дээрэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудта эдэбхитэй, зондоо хүндэтэй нүхэдые шэлэн дэбжүүлгэдэ харюусалгатайгаар хандаха шухала гэжэ элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд зааhан байна.

«Саянский» совхозой парткомой секретарь Л. Г. Данзанов, КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Моглоев, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Д. Таханов болон бусад семинар дээрэ үгэ хэлээ.

Б. БИРБАЕВ

Галина Горнов... Улаан-Үдын hүнэй ком... надта ажалладаг. За... басаган комбинадай ... рог хэдэг цехтэ хүдэ... ВЛКСМ-эй гэшүүн ... бүриингөө даабариие ... до тооной үлүүлэн дү... гэдэг. Галина комби... соогоо эрхим хүдэлм... шэн гэжэ сүүрхадаг, ... тын ажалда эдэбхи... гээр хабаадалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ком... молка Галина Гор... ская ажалдаа.

С. ЦЫРЕНЖАПОВА... фото

1973 оной социалис мүрысөөндэ илагшын тэмдэгтэ хүртэхын тула

ШЭНЭ ЖЭЛДЭЭ ОРОНХОЙБДИ

Улаан-Үдын нооhо сэбэрлэн угаадаг фабрикын коллектив юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхээр социалис уялга абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэжэ, оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаhан хүдэлмэришэд hайн үрэ дүн туйлана. Манай нооhо угаадаг цехэй коллектив жэлэй эхинhээ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, хэдэн удаа мүрысөөндэ илажа гараhан байна. Туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхаха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байнхайбди. Цехэймнай коллектив байгша оной арбан hарын даабариhaa гадуур 1183 тонно нооhо сэбэрлэн угаагаа. Тиигэхэдэ 36 тонно содо арьбалагдаhан байна. Ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Энэ бүхы тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ, манай цехэй коллектив жэлэй эхинhээ яhала hайнаар хүдэлжэ байна гээд хэлэмээр.

Олон хүдэлмэришэднай ехэ оролдолго гаргаа, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэдэг болоо. hайн шанартай продукци ехээр гаргадаг, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо олошорно. Жэшээлхэдэ, Васса Ивановна Жилновагай даадаг бригадын хүдэлмэришэд халаан соогоо 3500 килограмм нооhо угааха даабаряа 4000—4500 килограммда хүргэдэг байха юм. Эдэнэр байгша оной 10 hарын даабариhaa гадуур 207 тонно нооhо угаагаа. Тиигэхэдэ 4782 килограмм содо, 2300 килограмм мылэ арьбалжа, цех соогоо эгээл hайн үрэ дүн туйлаба. Бригадынь нэрэ соло цехэй Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгдээ.

Бидэнэр түрүү хүдэлмэришэдэйнгөө дүршэл шадабариень халан абаха гэжэ эрмэлзэдэг гээшэбди. Васса Жилновагай бригадын ажалай дүй дүршэлтэй танилсадаг, hайн юумыень өөртөө хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди.

Би нооhо угаадаг цехтэ наймадахи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Энэ хугасаа соо юу хээ хэhэн, дүршэhэн бэээб. Даажа абаhан ажалаа hайн шанартайгаар бүтээжэ, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдогдоно. Тиимэ эрилтэ бригадынгаа хүдэлмэришэдэй урда табидагби. Нооhо угаадаг цех соо бригадираар хүдэлхэ гээшэ тиимэ бэлэн бэшэ юм. Продукциин шанарай, халаан бүриин даабариин дүүргэлтын, оньhон түхеэрэлгэнүүдэй түлөө харюусахал зэргэтэй бшуу.

hайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаха хэрэгтэй. Тиимэhээл хэжэ байhан ажалаа. нооhо угаадаг оньhон түхеэрэлгэнүүдээ табан хургандаал адли мэдэхэ зэргэтэй. Түрүү онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана.

Халаанайнгаа эхилхэhээ 15 — 20 минутаар урид ажалдаа ерэдэгби. Ажалайнгаа участогые эртээнhээнь тушаажа абаад, бэлэдхэл хэжэ орохош. Дутагдалнуудыень оложо, саг дары слесарьтэ заhуулдаг заншалтайбди. Бидэнэр Альбина Худяевагай бригадаhaa халаанаа тушаан абанабди. Энэ бригадын хүдэлмэришэд урдань ажалайнгаа участогые hайса сэбэрлэнгүйгөөр тушаадаг hэн.

Нооhо угаадаг түхеэрэлгынгээ ямарааршье хүдэлhыень хэлэжэ үгэхэгүй. Дутагдалнуудыень усадхангүйгөөр ажалаа эхилhэнэй гэмээр халаан соо миин байха ушар нэгэтэ бэшэ тохёолдодог hэн. Энээн тушаа Альбина Худяевада, тэрэнэй бригадын гэшүүдтэ, сэхэ руунь хэлэхэш. Энээнhээ ямаршье тобшолол хэдэггүй hэн. hарадаа нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг бригадирнуудай совет дээрэ энээн тушаа хэлэhэн хүм. Олон хүдэлмэришэднай Альбина Худяевае шүүмжэлэн үгэ хэлээ.

Мүнөө энэ бригадын хүдэлмэришэд оньhон түхеэрэлгээ, ажалайнгаа участогые hайнаар сэбэрлээд, гуримтайгаар тушаадаг заншалтай болоо. Бидэшье халаан соогоо haадгүйгөөр хүдэлжэ, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг болообди.

Манай бригадын хүдэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Бултадаа 4-дэхи разрядтай болонхойнууд. Евдокия Тудупова нооhо угааха ажалай хоёр ондоо мэргэжэл шудалhан юм. Даажа абаhан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Бидэнэр халаан соогоо 4 тонно нооhо угаажа, даабаряа 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэнэбди. Продукциингаа 75 процент... эрхим гэhэн сэгнал... гээр техническэ хинал... таhагта тушаадаг болоо... Байгша оной арбан ... рын даабариhaa гадуур ... тонно нооhо сэбэрлэжэ, ... бэшэ үрэ дүн туйлаhан... набди.

Эндэ манай бригадын ... рүү хүдэлмэришэн Евд... Тудуповагай хубита ... гээд hанагдана Евд... залуушье hаа, hайнаар ... дэлхэ, халаан бүриин ... бари үлүүлэн дүүргэхэ ... оролдодог. Эрхим түрүү... лай үльгэр жэшээ хар... даг.

Байгша оной йюнь h... соо фабрикымнай мэргэ... тэдэй дунда конкурс ү... гэгдэhэн юм. Тиигэхэдэ ... най Евдокия шалгаржа, ... хим мэргэжэлтэн гэhэн ... солодо хүртөө бэлэй. ... кия Тудупова мүнөө ... лаан бүриингөө да... ри үлүүлэн дүүр... Минии бригадын гэшүүд ... докия Никифорова, Га... Шараева гэгшэд мүн ... hайн шанартайгаар ехэ ... дукци гаргана. Түрүү... лэйнгээ оролдосо, ша... риин ашаар бидэнэр ха... бүриингөө даабари үлү... дүүргэнэбди. Байгша ... эхинhээ хоёр дахин со... лис мүрысөөндэ эрхимл... түрүү hуури эзэлээд, му... шангаар урмашуулагда... байнабди.

Ноябриин 15-да гурба... хи, шиидхэхы жэлэйнгээ ... бари дүүргэhэн тухайгаа ... дүүлээ hэмди. Мүнөө е... жэлэй январь hарын ... бөөр продукци гаргана... Манай нооhо угаадаг ц... үшөө зургаан бригадын ... лективүүд жэлэйнгээ да... ри дүүргэhэн тухай омо... яртайгаар мэдүүлбэд. Х... хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй... иимэ эдэбхитэйгээр ажа... жа, бага гаргашатайгаар ... продукци гаргажа бай... дань урмашан байсахаар. ... дэлмэришэднай саашадаа ... ри эдэбхитэйгээр ажалла... жэлэй дүүрэтэр hайн ша... тай продукци үшөө ех... гаргаха гэhэн хүсэл эрм... зэлтэйгээр ажаллана.

А. ХАСАНОВА, бригадир, коммуни... ажалай ударник.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ю. К. МОКРЕЦКИИ ГЭГШЭДЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ габьяатай байhанайнь түлөө Зэдын вольфрам- молибденэй комбинадай хамhабариин ажахын директор нүхэр **Мокрецкий** Юльян Карловичта **Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 28.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. К. ПОПОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТ ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын түмэр замай транспортын түсэблэлгые хүгжөөлгэдэ, нарижуулан hайжаруулгада габьяатай байhанайнь түлөө Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин түсэблэлгын экономическа таhагай начальник нүхэр **Попов** Николай Кондратьевичта **Буряадай АССР-эй габьяата экономист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 28.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН МАЛШАДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Забайкальска үүлтэрэй буряад нарин нооhотой хонидые бии болгохо, олошоруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь түлөө **Буряадай** АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Казаков Иван Яковлевичые — Хяагтын аймагай Хяагтын совхозой ахалагша зоотехник.

Мункуев Самбу Содномовичые—Зэдын аймагай Борьёогой совхозой хонинной фермые эрхилэгшэ.

Мурхонов Бато Лубсановичые—Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ байhан.

Нелюбина Любовь Ивановнае—Буряадай совхозуудай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэлэй ахалагша зоотехник.

Поломошнов Геннадий Яковлевичые—Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахалагша зоотехник.

Убеев Юрий Михайловичые — СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай Буряадай филиалай байгаали шэнжэлхэ эрдэмэй институдай хүдөө ажахын малай генетикын лабораториин научна хүдэлмэрилэгшэ.

Яковлев Доржи Матвеевичые—Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 30.

Ленинградай олохон проектнэ эмхи зургаанууд Индиин Бхилай городой комбинадта элдэб түхеэрэлгэнүүдые зохёожо үгэдэг юм. Индиин металлургиин прокатна стануудай двигательнүүдые «Электросила» нэгэдэл бүтээдэг. Мүнөө энэ двигательнүүд хабсаргагдажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Инди эльгээгдэхэ 12600 киловатт хүсэтэй двигатель хабсаргалгын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

РСФСР:

ҮШӨӨ НЭГЭ «СУРАНЗАТА ХАДА»

БЕЛГОРОД. Курска суранзата аномалиин түмэрэй рудагай багсаагдаhан нөөсэнь 300 миллион тонноор дээшэлбэ. Ураалай суранзата бүхы хадые ашаглажа эхилхэ үедэ металлургиин эды шэнээн түүхэй эд бии байгаа юм. Иимэ ехэ нөөсэ — түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргэhэн Белгородско экспедициин геологуудай амжалтын дүн мүн.

hая олдоhон нөөсэ арадай ажахыда тон ехэ удха шанартай. Хурдан түргэнөөр урган хүгжэжэ байгаа Лебединскэ нүүрhэ шанаржуулгын комбинадhaa тус уурхай холо бэшэхэнэ оршодог юм. Үшөө нэгэ иимэ, Стойленско комбинадай барилга энэ райондо hаяар эхилхэ. Түмэрэй рудагай энэ уурхай ойрын сагта ашаглагдаха байна.

Бүхыдөө 300 миллион тонно руда — шанаржуулхада бэлэн түмэрэй кварцидууд. Тэрэ газар доро холо бэшэ оршоно, тиимэhээ нээмэл аргаар абахада зохид.

Түмэрэй рудагай дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ бассейн болохо Курска суранзата аномалиин багсаалагдаhан нөөсэнь 46 миллиард шахуу тонно болонхой.

ЭСТОНИ:

ХАНИ НҮХЭСЭЛӨӨР МҮНДЭЛӨӨ

ТАЛЛИН. Далайн худалдаа наймаанай флодто «Сокол» гэжэ кранууд хүдэлжэ эхилбэ. Тус кранууд Германиин Демократическа Республикаhaa асарагдаа. Урдань хэрэглэгдэжэ байhанhaa тус кранууд хүсэтэй, 30 тонно хүрэтэр ашаа үргэдэг юм.

Таллинай порт түргэн hэльбэн шэнэдхэгдэжэ байнхай. Хуушан причалнууд заhагдаа, шэнэ причалнууд баригдана. Гүйсэд оньhожоруулагдаhан складууд ашаглалгада оруулагдаба.

ЛИТВА:

УЯЛГАНУУД ДҮҮРГЭГДЭБЭ

КРЕТИНГЭ. (Литвагай ССР). «Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэйнгээ уялгануудые дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан, фермын хүдэлмэрилэгшэдые амаршалнабди. hаалишадай дундаhaa Е. Лосене нэгэдэхи hуурида гараа. Түрүү hаалишан үнеэн бүриhөө 4700 килограмм hү haагаа...».

«Янойи гвардия» колхозой hүнэй фермын амаралтын таhалга соо иимэ плакат үлгэгдэбэ. Энэ ажахын малшад hү ехээр абадаг гэжэ Литвагай баруун районуудта олон жэлэй турша соо суурхана. Энэ жэлдэ колхозой hаалишад үнеэн бүриhөө дүрбэ мянгаhaa дээшэ hү hааhа, ехэ амжалта туйлаба.

Энэ жэлдэ «Янойи гвардия» колхозой малшад республика соогоо түрүүлэн hү абалгаар рекорд туйлаба. 100 гектар эдлүүриин газарhaa эдэнэр 1000 центнер hү абаа.

РСФСР:

НЕФТИИН ШЭНЭ УУРХАЙ

ТЮМЕНЬ. Хоёр мянга гаран метр үрэмдэгдэhэн гүнзэгы нүхэнhөө сүүдхын турша соо хахад мянган кубическа метр нефть соробхилон гараба. Энэ хадаа «Хара алтанай» ехэ уурхайн түрүүшын нүхэн болоно. Тус уурхай Зүүн-Моховой гэжэ нэрлэгдэбэ.

Шэнэ уурхай олон үетэй, Приобиин нефтеэр баян Федоровско уурхай шадар оршоно гэжэ геологууд элирхэйлнэ.

Зүүн-Моховой хадаа Тюмениин геологуудай түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ олоhон шэнгэн түлишын зургаадахи уурхайнь болоно.

УКРАИНА:

ПОЛЬШОhОО АСАРАГДАhАН ТҮХЕЭРЭЛГЭ

ЖИТОМИР. Польшын Арадай Республикада бэлдэгдэhэн ДС-17 аппарат Украинын саахарай промышленностиин эгээл ехэ предприяти болохо Лохвицка комбинадта хүдэлжэ эхилбэ. Тэрэ сүүдхын турша соо 4,2 мянган тонно свекло буйлуулна. Тэрэнэй ашаар предприяти сүүдхэ бүри мянга гаран тонно саахар үйлэдбэрилэн гаргана.

Комбинат сүүдхэ со... мянган тонно свекло бу... луулха аргатай.

КАЗАХСТАН:

ЭНЭДХЭГ НОМУУД ХЭБЛЭГДЭБЭ

АЛМА-АТА. Казахстан... ниислэлдэ «Жазушы» гэ... хэблэл энэдхэг поэдүүд... «Время открытий» гэ... суглуулбариие ород хэ... дээрэ хэблэн гаргаба. И... диин шэнэ поэзиин түлө... лэгшэдэй — Шрикант Ве... мыцт Кайлаш Ваджпе... Рагхувир Сахай, Кедарна... Сингх болон бусадай зохё... байгуулхы ажалтай тус су... луулбари совет уншагшадые танилсуулна.

Энэдхэг бэлигтэй поэт ... публицист Шубхаш Мукер... жиин «Уянгата шүлэгүүд» гэжэ ном баhа хэблэлэ... гараа. Мүнөө үеын Инди... зорюулагдаhан Казахстан... авторнуудай хэдэн ном А... ма-Атада хэблэгдэhэн ба... на.

ТАСС-ай корр.

Мүнөөдэр—СССР-эй Конституциин үдэр

…НШАГТЫ, …ТААРХАГТЫ, …И СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ …РАЖДАНИНБИ

…СССР-эй Конституциин үдэрөөр дашарамдуулан, ма… корреспондент хэдэн хүнүүдтэ хандажа, хуулияар ол… …доhон эрхэеэ тэдэнэй ямараар эдлэжэ байhан тухай …рэжэ үгэхыень гуйhан байгаа. …Тэрэ хөөрэлдөөнhөөнь доро толилбобди.

…БАРАНОВ — хүдэл…шэн, Улаан-Үдын локо…ино депогой машинист:

— Хүн түрэhэн али бүхы …эз хүсэдөөр эдлэхэ гээ… бидэнэй хубиин эгээл …э жаргал гэжэ би тоо…бди. Энэ жаргалнай …уехэ Октябриин социа… революциин илан манда…най, манай гүрэндэ со…ьна шэнэ ажабайдалай …уулагдаhантай нягтэ …ботой. Гансахан ажал… эрхэеэ дүүрэн эдлэдэг …hонойнгоо ашаар манай …етскэ Союзай хүн зон …жан ехэ баяр баясхалан …эб даа! Бидэндэ бии …ан хамаг бүхы hайн …ан юумэмнай ажалhаа …тай. Теэд ажал хэхэ эр…й hаа, яаха байнабибди? …э ушарнууд социалис …люциин урда тээ манай …ндэ, мүнөө капиталис …уудта саг үргэлжэ үзэг… байгаа. Тэндэхи хүн …имагтал хатуу шангэ …элэй хүсөөр ажал оло… …үшөө тиигээд ажалаар …үргэлжэ хангагданхай …гүй. Иимэ оршон бай… …а ажал гээшэ жаргал …, харин зоболон боло… байна. Капиталай оро… …тахи ажал баяшуулые …баяжуулна, үгытэйшүү… …бүри үгырүүлнэ.

…э бүгэдэ тухай бидэ, …т хүнүүд, хододоо hана… …бадагбди. Бидэнэй ажал …элмэридөө ямараар хан… …hаа дэлхэй дээрэ хү… …хүнэй дарлаха, зараха …туримай үгы болохонь …эдэхэ байна.

…р жабхалантайгаар дэл… …эн социалис мүрысөө… …, ажал дээрээ совет хү… …дэй баатар габьяа харуу… …а, мүн бусадшье эр… …эл, оролдолгонууд хадаа …ба капитал хоёрой тэм… …э бидэнэй оруулжа бай… нэмэри, бүхы дэлхэй …коммунизмые мандуул… …эн зорилгымнай бэелэл …э гэжэ хэлэхэ байнаб.

…т Конституци намда, …ород хүндэ, иимэ үн… иимэ ехэ удха шанар… …эрхэ олгоо. Тиимэhээ …ябаhан ажалдаа орол… …е хүсэдэгби. Жэшээнь, …юhэдэхи табан жэлэй …адахи жэлэйнгээ түсэ… hара урид дүүргэбэб. …мотивно заhабарида …ангүй удаан гүйлгэхэ …нишье дүүргэгдээ. Ма… Улаан-Үдын локомотив… депогой коллектив энэ …йнгээ социалис уялгые …шалан дүүргэжэ ябана. …бригада, цех, машн… …нууд юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ эхилээ. Энэ ажалнай бидэндэ ажана тэнюун hуудал байдал асархаhаа гадна, урма зориг сэдьхэлдэмнай түрүүлнэ. хани нүхэсэлыемнай батадхана.

В. РЕКУНОВА — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой hаалишан:

— Манай совхоз олон hалбаритай, нилээд томо ажахы юм. Отделени бүхэндэмнай ородууд, буряадууд, татарнууд, чувашууд болон бусад яhатан ажаhуудаг. Манай Иннокентьевкын hү hаалиин фермэдэ ородууд, буряадууд суг хамта хүдэлдэгбди, хоорондоо эбтэйнүүдбди. Сэхынь хэлэхэдэ, яhанай илгаа гэхэ гү, али ородуудбди, эдэмнай буряадууд гэхэ мэтээр хубаарха ябадал бидэндэ байдаггүй. Үнгэржэ ерэхэдээ худа урагууд болонобди, би буряад хэлэ мэдэхэб, буряадуудни ород хэлэ мэдэхэ, уг заншалнайшье нэгэн лэ даа. Тиимэhээ залуушуулнай гэр бүлэ болоходоо, хэн хэнэйнгээ түрэлхидтэй тааража ядадаггүй. Ажал дээрээ бэе бэедээ туhалдагбди. Би байгша оной эхинhээ октябриин тэн болотор 3000 гаран килограмм hү haагааб. Энэ яhала hайн, туйлалтадамни нүхэдэйм аша туhа ехэ.

Иимэ hайн hайхан хани нүхэсэлэй, аха дүүгэй холбооной, түрэл түтимэй, нэгэн эрмэлзэлэй жэшээ болоhон Совет орондомнай хүн бүхэн, яhатан бүхэн адли тэгшэ эрхэтэй. Леонид Ильич Брежнев Индидэ айлшалжа, тэндэ болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СССР-тэ 100 гаран наци ба национальностьнууд эбтэй нэгэн бүлэдэ ажаhууна, тэдэнэй хамаг бүхы эрхэнь адли тэгшэ гэжэ тэмдэглээ hэн. Энээн тухай шагнажа байхада, гайхамшаг hайхан лэ даа. Хамаг бүхы илалта, амжалтанууднай бидэнэй, Советскэ Союзай олон яhатанай, аха дүүгэй бата бэхи нэгэдэлhээ үндэhэтэй.

Энэ нэгэдэлнай ССР Союзаймнай Конституци дотор алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй, совет хуулияар хамгаалагданхай.

Мүнөөдэрэймнай hайндэр — Декабриин 5 хадаа, минии hанахада, совет арадта олгогдоhон гайхамшаг ехэ хуулита эрхэнүүдээ эдлэжэ байhанаймнай hайндэр, ехэ баяр болоно. Ажаллаха, hураха, адли тэгшээр ажаhууха, hунгагдаха, hунгаха, хүгшэрхэдөө тэдхэмжэ абаха гэхэ мэтэhээ эхилээд лэ бүхы эрхэеэ дүүрэн hайнаар эдлэхэмнай бидэнhээ, өөhэдhөөмнай дулдыдадаг. Тиимэhээ хуби заяамнай, зол жаргалнай бидэнэй гарта — оролдолгоhоомнай, граждански эрхэдээ ямараар хандаhанhаамнай тэрэ сэхэ дулдыдана.

Х. Ж. ДОНДОКОВА — Зүүн-Сибириин культурын институдай табадахи курсын студентка:

— Нёдондо харнин гүрэнүүдэй коммунис хэблэлэй бүлэг журналистнууд манай Буряадай республикаар ябахадаа, Зэдын аймагай «Мир» колхоздо хүрөө, айлшалаа hэн. Тиихэдэ би тэндэхи хүдөөгэй библиотекэдэ практикада байгааб. Тэдэнэр «Мир» колхоздохи хүүгэдэй саад, ясли, медпункт, библиотекэ, соёлой ордон гэхэ мэтэ гуламтануудые орожо харахадаа, хүдэлмэритэйнь танилсахадаа, капиталис оронуудай хүдөө нютагуудта иимэ гуламтанууд үгы гэнхэй hэн. Ганса нэгэн биишье hаа, тэдэ ээтэй, ээзиинь — баян. Тэрээндэ мүнгэ түлэжэл хүнүүд hургуулидань үхибүүгээ ябуулха, больницадань бэеэ үзүүлхэ, номынь уншаха, стадион дээрэнь наадаха эрхэтэй. Теэд ажалша зон тэдэ түлбэриин мүнгэ оруулха шадалгүй hэн тула ехэнхидээ hургуулигүй, үбшэнөө аргалуулха аргагүй байдаг байна. Би тэдэ журналистнуудhаа эдэ бүгэдые дуулахадаа, ямархан ехэ эрхэтэйгээ, дүрбэн тэгшэ хүн болохо талдамни Эхэ совет оронойнгоо ямархан ехэ арга боломжо олгоhые түрүүшынхиеэ үнэн зүрхэнhөө бодожо үзөө hэм.

Минии түрэлхид наhаараа хонин ажал дээрэ хүдэлhэн. Абамни пенсидэ гараhаншье hаа, хүдэлжэ байдаг. Ажалай Улаан Тугай ордентой. Би малша хүнэй басаган дээдэ hургуулида hуража, гүрэнэй гаргаша дээрэ эрдэм шудалнаб. Манай институдай гоё hайхан байшан, студентнэрэй байра шэнээр баригданхай. Бэлиг шадабариhа дэлгэхэ, hайн мэргэжэл шудалха бүхы арга боломжо бидэндэ бии лэ даа.

Социалис оронуудhаа бэшэ ондоо ямарханшье гүрэнэй ажалшадта иимэ арга боломжо олгогдодоггүй. Эдээн тухай бодоходоо, Ленин багшын захигшаар, hураха, hураха, үшөө дахин hураха дуран хүрэдэг. Энэ hуралсалдаа харюусалгатайгаар хандаагүйдэ аргагүй байдаг. «Ши ганса өөртөө эрдэм олоно бэшэш, ши арад зоной хүлhөөр арадта hуража үгэнэ гээшэш. Тиимэhээ тэдэнэй урда энэ ашыень харюулжа шадаха туhатай хүн болохо ёhотойш», — гэжэ абамни заадаг.

Би мүнөө жэлдэ институтаа дүүргээд, нютагаа ошожо хүдэлхэб. Тиихэдэмнишье гүрэн намайе харалсаhан зандаа байхал даа: үхибүүднай ясли, саадта хүмүүжэхэ, врачнар бэеымнай элүүрые хамгаалха, бэедээ туhатайгаар амарха, эрдэмээ дээшэлүүлхэ бүхы арга бии. Владимир Маяковскийн «Уншагты, атаархагты, Би — Советскэ Союзай гражданинби!» — гэжэ хэлэhэниие бишье мүнөө дабтанам.

В. ПОПОВ — Тимлюйн цементын заводой электрослесарь, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат:

— Манай үндэhэн хуули — Конституци дотор Советскэ Союзай эрхэтэн бүхэн, хуулиин наhа хүрэhэн байбал, гүрэнэй засагай дээдын зургаануудта hунгагдаха, hунгаха эрхэтэй юм гэжэ хэлэгдэдэг. Энэ манай совет демократиин гол ёhонуудай нэгэн гээшэ ааб даа. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые абаад харахада, республика доторнай ажаhуудаг яhатан бүхэнэй, мүн хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэдhөө, мүн наhажаалшье, залуушье, бүhэтэйшье, эхэнэршье хүнүүдhээ бүридэhэн байдаг. Тэдэнэй олонхинь үйлэдбэриин шухала, бүхы участогуудта ажаллажа ябаhан хүнүүд, партиина ба совет, профсоюзай ба комсомолой ажал ябуулагшад байха юм.

Иимэ үргэн составтай парламент гансал Советскэ Союзда хүдэлнэ. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадууд, жэшээнь, манай орондо аяар 20 миллион гаран болодог шуу. Тэдэ депутадуудаараа дамжуулан, СССР-эй ажалшад гүрэн түрэеэ хүтэлнэ. Нютагай Совет, жэшээнь, тэрэ газарайнгаа бүрин эрхэтэ засагай зургаан мүн, үйлэдбэриие ба соёлой, hуудал байдалай болон бусад бүхы ажал хэрэгүүдые хүтэлдэг.

Тиимэhээ ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадууд айхабтар харюусалгатай хүнүүд болоно. Тэдэнэй хамаархагүй асуудал, оролсохогүй хэрэг гэжэ үгы. Би, жэшээнь, намайе республикынгаа Верховно Соведэй депутадта hунгаhан нүхэдэйнгөө, найдабариие дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнадаггүйб. Юундэб гэхэдэ, олоной үмэнэ ниитын ажал ябуулнаб гэжэ hанахада харюусалгатай, мүн урматай байдаг. Би мүнөө ерэхэ жэлэй январиин түсэбөөр хүдэлнэб. Энэ гол ажалайнгаа хажуугаар үшөө депутадайнгаа хүдэлмэри ябуулалсадагби. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй намар боложо үнгэрэгшэ сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлдэгшэ ажалшадай hуудал байдал hайжаруулха тухай асуудалнуудые бэлдэлсээ hэм. Тиихэдээ суг ажалладаг хүдэлмэришэдэйнгөө, өөрынгөө hунгуулиин округой хүн зоной захяануудые дамжуулаа бэлэйб. Олонхинь Верховно Соведэймнай сессиин зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулагдажа, шиидхэгдэхээр хараалагдаа hэн.

Игэжэ манай ороной ажалшад депутадуудаараа дамжуулан, шухала, гүрэн түрын удха шанартай хэрэгүүдые бэелүүлэлсэнэ. Энэмнай ёhотой Совет демократи ха юм.

hураҗа байхадаа, хэхэ байhан ажалайнгаа ямар болоhыень бодото дээрэнь хаража, үдэшэ өөрынгөө хүсэ шадал эртээнhээтуршажа байхада hайн. Тиимэhээ механико-технологическа техникумэй хоёрдохи курсын студент басагад, Улаан-Үдын hүнэй комбинадта саг үргэлжэ ерэжэ байдаг, лекци, хэшээлнүүд дээрэ ойлгожо абаhан юумэеэ, үйлэдбэридэ яажа хэрэглэхэ байhанаа тодоруулна бшуу.

Зураг дээрэ: (зүүн гарhаа) Любовь Парахина, Людмила Иванова, Вера Макарова, Валентина Злыгостева, Александра Коноплева гэгшэд Улаан-Үдын hүнэй комбинадай цехүүдэй нэгэн соо байна.

СОВЕТ ХУУЛИИН ҺАЙХАНДА ОРОНОЙМ ШАРАЙ СЭЛМЭГХЭН

ГЭРЭЛТЭ ҺАЙХАН ЕРЭЭДҮЙ

1913 ондо hэн ха. «Гүрэндэ харша ажал ябуулагшадые» Дээдэ-Үдэhөө асаржа ябана гэhэн hураг суу манай Шэнэ-Хүрбын хүн зоной дунда тарашаба. Иимэ юумэ дуулахадаа, бидэнэр, үхибүүд ехэл hонирхохобди. «Гүрэнэй гэмтэдые» хараха дуратай Шэтын тракт дээрэ гаража, хүлеэнэбди. Июлиин халуун үдэр hэн. Хүрбэ гол соо ойможо hэрюусэнэбди. Уданшьегүй харгы дээрэ шорой тооhоной бурьяхань харагдаба. Хэдэн арбаад хүн зониие урдаа туугаhан эмээл моритойшуулай юундэшьеб шанга шангаар хашхаралдаан, хэлэ аманда багтахагүй муухайгаар хараал табихань дуулдана. Бидэ айжа hүрдэhэндөө дуушье гарахаяа болишоод, харгын хажуу талада зогсонобди. Арадаа буу, үргэлhэн, hэлмэ зүүhэн хасагууд хүл гараа түмэр гэнжээр уягдаhан бүлэг зониие тууган ябана. Хүл гартаа гэнжэ ханхинуулан зоной ядарhан зобоhоной тэмдэг үзүүлэн, ёолохо ёгшохонь дуулданагүй. Тэдэнэр толгойгоо дээрэ үргэнхэйнүүд омогоор алхалжа ябаад hэн. Манай Шэнэ-Хүрбын түрмэдэ тэдэниие асаржа хаабад. Үндэр харша соо хаагаад, шанга харуул табиба. Уидаа хүрэhэн, үлдэhэн «гүрэнэй эдэ гэмтэдтэ» манай hууринай хүн зон эдеэ хоол нюусаар асаржа үгөө бэлэй. Тэдэнэр хулгай, дээрмэдэлгэ хэhэн бэшэ, харин ажалшадай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө, тэмсэжэ байhанайнгаа түлөө игэжэ харшалагдажа ябана гэжэ мэдэжэ абабад.

Үглөөдэрынь тэдэ «гэмтэдые» алтанай уурхайнууд тээшэ туужа гараа бэлэй. Тэрэ сагта манай hууринда дүшөөд бүлэ айл ажаhуудаг hэн. hууринаймнай тэгэн дунда ехэ hүмэ бии агша hэн. Дүтын hуурин тосхонуудай хүн зон булта иишэл харгылха. Мүргэлhөө гараhан эрэшүүл архи наймаалдаг магазинда орожо, баяшуулда хүдэлөө боложо, олоhон мүнгэеэ сүм гаргашалха.

Шэнэ-Хүрбэ Совет засагай ашаар мүнөө танигдахаар бэшэ болошоол даа. 300 бүлэ айл эндэ ажаhууна. Найман жэлэй hургуули, больница, столово, хэдэн магазинууд, клуб эндэ баригданхай. Сагаан шифераар хушагдаhан үндэр гэрнүүд соо Онохойн совхозой механизаторнууд, hаалишад ажаhууна. Үдэшэндөө сэнхир экран хаража, Эхэ орон дотор боложо байhан hонинуудые мэдэжэ абана. Үдэр бүри улам hайнаар ажаллажа, совхозойнгоо экономикые улам түргэнөөр хүгжөөлсэнэ. Трактор, машинануудай хүсөөр таряа, огородой эдеэ бүри ехээр ургуулжа, үхэр малайнгаа тоо олошоруулна.

Манай нютагай хүн зон шэнэ байдалаа иимэ hайханаар зохёожо, зол жаргалтайгаар ажаhууна, ажаллана. Иимэ hайхан жаргалта байдалаймнай түлөө коммунистнууд тэмсээ. Пролетариадай агуу ехэ вождь В. И. Ленинэй ударидалга доро хаанта засаг усадхагдажа, орон доторнай шэнэ байдал зохёогдоо. Баяд ноёдой дарлалтаhаа сүлөөлэгдэhэн арад зомнай орон дотороо социализм байгуулаад, мүнөө гэрэлтэ hайхан ерээдүй тээшэ зорино. Эдэ бүгэдэ совет засагай, манай Алтан Хуулиин хүсэн.

С. БЕЗРОДНЫЙ,
улаан партизан, пенсионер.

Хорнин аймаг
Үнэгэтэй тосхон.

СОВЕТ КОНСТИТУЦИЯА БАТАЛАЛСАҺАН ХҮН

Манай Буряадай республикын ниислэл Улаан-Үдэ хотодо Соведүүдэй 8-дахи онсо яаралтай съездэ (1936 он) хабаадаhан хүн ажаhуудаг. Тэрэнэй алдар нэрэ — Анна Елисеевна Каландаришвили, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй габьяата багша, пенсионэр.

Һаяхан бидэ Анна Елисеевнатай уулзажа, хөөрэлдэхэ аятай байбабди. 75 наhатай болобошье, республикымнай арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулhан энэ наhажаал эхэнэр хүнгэн, сарюун.

Декабриин 5-най hайндэрөөр дашарамдуулан, Соведүүдэй 8-дахи онсо яаралтай съездэ хабаадалсажа, СССР-эй Конституциие баталалсаhан тэрэ гайхамшаг үдэрнүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень бидэ Анна Елисеевнаhаа гуйhан байгаабди.

— Тиихэдэ залуу ябагдаа hэн даа. Хүсэл, эрмэлзэлшье ехэ hэн. Соведүүдэй 8-дахи съездын делегадаар hунгагдахадаа, угаа ехээр баярлажа, гүрэнэйнгөө ниислэл хүрэжэ ядан ошоогшо hэм, — гээд Анна Елисеевна хөөрөөгөө эхилбэ.

А. Е. Каландаришвили саашань Соведүүдэй 8-дахи онсо яаралтай съездын нээгдэhэн ба тэрэнэй хүдэлмэри тухай hониноор домоглоо. Михаил Иванович Калинин съездые нээжэ, богонихон үгэ хэлэхэдээ, социализмын илаhан манай гүрэнэй гайхамшаг туйлалтанууд тушаа тогтоhон байгаа. Совет засагай үедэ манай гүрэнэй яhатан бүхэнэй ажалшан зоной аха дүүгэй эбтэй эетэй хани hуудаг болоhые тэрэ илангаяа тэмдэглээ hэн гэжэ нүхэр Каландаришвили хөөрөө.

Парти, правительствын тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдые дүтэhөө хараха, үгэ хэлэхэдэнь байха аза талаантай байhанаа Анна Елисеевна омогорхон тэмдэглээ.

— Соведүүдэй тэрэ съездэ манай Буряадhаа ошогшод залуунууд ябаа hэмди. Сагайшье үнгэрhэн мэдэгдээгүй hэн даа. Нютагаа ерэн сасуу бидэнэр хүдөөгэй аймагуудаар, hуурин тосхонуудаар, мүн предприятинуудаар ябажа, хүн зондо съездын удха шанар тухай, Костатуциин баталагдан абтаhан тухай хөөрэжэ эхилээ hэмди. Ленинэй партиин хүтэлбэри доро манай Эхэ орондо ямар ехэ хубилалтануудай болоhые бидэ хүн зондо ойлгуулагша бэлэйбди, Тэдэнэр асуудалнуудые ехэл hурагша hэн, мүн өөhэдынгөө зүгhөө 8-дахи съездын шиидхэбэринүүдые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлэгшэ hэн. Тэрэ үемнай социалис ажалай хүсэеэ абажа, эршэдэжэ байhан саг hэмнай даа. Манай Буряадайшье ажалшадай туйлалта ехэ hэн, — гэжэ Анна Елисеевна хөөрэлдэжэ байхадаа, онсо тэмдэглэбэ.

Энэ А. Е. Каландаришвилиин hурагшад манай республика, орон соогуурнай олон. Наhажаал багша тэдэнэртээ мүнөөшье холбоогоо таhараагүй. Арадай гэгээрэлдэ туhа нэмэриеэ оруулhан, тэрэнэй ажалые манай гүрэн Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар тэмдэглэhэн байна.

Д. ЦЫРЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Е. Каландарашвили.

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй үндэhөөр хараалагдаhан үшөө нэгэ шухала социальна хэмжээ ябуулга Советскэ Союзда бэелүүлэгдэжэ эхилбэ.

Ажалайнь стажhаа, профсоюзай гэшүүн байлгаhаа дулдыдангүй, түрэхэ ба нарайлhан бүхы эхэнэрнүүдтэ — хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта, колхозникуудта 1973 оной декабриин 1-hээ амаралтынь түлбэриие 100 процент түлэдэг болохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет шиидхээ. Үбшэн үхибүүгээ харууhалhанай түлөө түлөөhэ абаха болзорыень hунаааха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совет мүн лэ шиидхэhэн байна. Арад зоной байдал улам hайжаруулхын тула Коммунис партиин хараалhан программын — партиин экономическа политикын дээдэ уг зорилго болоhон программын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhыень энэ тогтоол элирхэйлэн гэршэлнэ.

Арадай ажахые хүгжөөхэ урда тээхи бүхы түсэбүүдтэл адли, юhэдэхи табан жэлэй түсэб эхэнүүдэй, үхибүүнэй аша туhада мүнгэ hомолололгые нилээд нэмээхээр хараална. Эдэнэй олонхинь бэелүүлэгдээ. Хэдэн мянгаад тусхай шэглэлтэй больницанууд, поликлиникэнүүд, хүүгэдэй саадууд, яслинууд, юрэнхы эрдэмэй hургуулинууд, интернат hургуулинууд, пионерэй лагерьнууд, хүүгэдэй санаторинууд баригдаhан байна. Эдэ эмхи зургаануудта hомологдодог мүнгэнэй хэмжээн таhалгаряагүй нэмэнэ. Жэшээлхэдэ, 1960 онhоо хойшонхи арбан жэлэй турша соо юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудые, интернат hургуулинуудые хангалгада гаргашалагдаха мүнгэн хоёр үлүүтэй дахин нэмэгдэhэн байха юм. Нёдондо жэл гүрэмнай энэ хэрэгтэ 7 миллиард 232 миллион түхэриг hомолhон байгаа! Мүнөө хүүгэдэй саадуудта, яслинуудта 10 миллион үхибүүн хүмүүжүүлэгдэжэ байна. Эдэниие хангалгада гаргашалдаг мүнгэеэ гүрэн түрэмнай нилээд дээшэлүүлээ. Мүн 1972 ондо пионерэй лагерьнуудта, хүүгэдэй байшангуудта, hургуулиин наhа гүйсөөдүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта зорюулагдажа, бюджедэй ёhоор, 4 миллиард 700 миллион түхэриг гаргашалагдаа.

Иимэ жэшээнүүд олон. Гайхалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдые иимэл байха ёhотой гээд hанадагбди. Үхибүүдтэ, түрэхэ гү, али нарайлhан совет эхэнэрнүүдтэ манай ороной ямар ехэ анхарал оролдолго хандуулдаг, ехэ хүнгэлэлтэнүүдые үзүүлдэгые мэдэхэдээ, харин айлшад гайхадаг, гэлыдэдэг юм. Түрэхэ, нарайлhан эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг түлбэритэй амаралта, хүдэлмэриинь, ажалайнь таhалгаряагүй стаж хангалгатай жэлэй нэмэлтэ амаралта, элдэб тэдхэмжэнүүд, элүүржүүлгын санаторинуудта ошохо түлөөhэгүй путёвко, түрэхэ гү, али нарайлhан эхэнэрнүүдэй үхибүүгээ хооллуулха арга олгохо гэхэ мэтэ бүлэг гуримуудые энэ талаар дурдажа болохо байна.

Олон үхибүүтэй гү, али ганса бэе эхэнүүдтэ ехэ тэдхэмжэ үгтэдэг гээшэ. Үхибүүдээ харууhалhанайнь, хооллуулhанайнь түлөө нёдондо жэл манай гүрэн 1,5 миллиард түхэриг гаргашалhан байна!

Иимэрхүү хүнгэлэлтэнүүд, тэдхэмжэнүүд урданьшье байhан ааб даа. Теэд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ тогтоолой хүсэндөө орходонь, эдэ бүхы хэрэгүүдтэ бүри ехэ мүнгэн hомологдохо.

1973 оной декабриин 1-hээ ажаллажа байhан бүхы эхэнэрнүүд түрэхэ болоходоо, нарайлхадаа салин хүдэлсээ сүм абаха байна.

Үбшэн үхибүүгээ харууhалhанайнь түлөө түлбэри үгэхэ шэнэ гурим тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Үбшэн үхибүүгээ харууhалhан гурбан үдэрынь энээнэй урда тээ түлөөhэтэй байдаг hаа, харин мүнөө долоон календарна үдэрэй түлбэри үгтэдэг болохонь. Хэрбээ hургуулида ороодүй, үбшэн үхибүүгээ харууhалха ушартай болоходонь, ганса бэе эхэнүүдтэ, нүхэрhөө гээгдэhэн, hалаhан эхэнэрнүүдтэ календарна арбан үдэрэй түлбэритэй амаралта үгтэхэ.

Холын хойто зүгэй районуудтай адлидхагдаhан газарнуудта, Европын хойто хубида (Архангельска областьдо, Карелиин АССР-тэ, Коми АССР-тэ), мүн Пермьскэ, Свердловско областьнуудай хойто районуудта 1973 оной декабриин 1-hээ шэнэ гуримаар тэдхэмжэ үгтэхэ гэжэ гүрэнэй социальна страхованиин талаар ВЦСПС-эй таhагые даагшын орлогшо Г. С. Симоненко мэдээсэбэ.

Алас-Дурнын, Сибириин бусад районуудта, Уралай, Казахстанай ба Дунда Азиин районуудта 1974 оной июлиин 1-hээ тэдхэмжэ үгэлгын шэнэ гурим бэелүүлэгдэхэ байна. Ороной бусад районуудта энэ шэнэ гурим 1974 оной декабриин 1-hээ хүсэндөө орохо.

Манай Эсэгэ ороной 250 миллиондохи хүнэй мүндэлэн түрэлгые совет хүнүүд байгша оной августын 9-нэ халуунаар амаршалаа hэн. Энэ баярта, гайхамшаг ушарые хэблэл, радио, телевидени үргэнөөр тэмдэглэhэн байна. Августын 9-hөө хойшо үдэр бүри орон доторнай 12 мянган шэнэ эрхэтэн түрэнэ. Элүүр энхэ ябахыень тэдэнэртэ хүсэнэбди. Тиин эдэнэй хэн нэгэнэй үдөөд байгаа hаань (иимэ ушар болодог гээшэ), эхэнь үхибүүндээ бүри ехэ анхарал хандуулха аргатай болобо бшуу.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

СИБИРИИН ГАЗАР ДАЙДАДА

ЭРДЭМТЭД АЖАЛ ЭМХИДХЭНЭ

Ажалай ба салин хүлhэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй НИИ-гэй Баруун Сибириин филиалай мэргэжэлтэдэй хүсөөр Новосибирскын 90 предприятиин дүшөөд мянган шахуу хүдэлмэришэд «Ажалай эмхидхэлэй картануудаар» хүдэлнэ. Иимэ картануудые хэрэглэhэнэй ашаар, ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 27 процентээр дээшэлээ.

Эрдэмтэдэй шэнжэлэлгын гол зорилгонь юуб гэхэдэ, ямаршье мэргэжэлтэй хүнэй — станогой дэргэдэ ажаллагшаhаа эхилээд, конторо соо hуудаг хүн хүрэтэр — хүдэлмэриинь проектые, технологиин ажал хэрэгтэл гү, али гэр байрын проектдэл, уридшалан зохёохо hэдэлгэ мүн.

Игэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зуураа, эрдэмтэд ажалай нэгэ янза, hонигүй байхагүйн түлөө, хүн бүхэнэй хүдэлмэреэрээ сэдьхэлээ хананги байхынь түлөө оролдоно. Хэдэн ажалые нэгэдхэн гуримшуулhанай ашаар «Электросигнал» заводой нэгэ участогта ажалай бүтээсэ хори гаран процентээр дээшэлжэ, хүдэлхэдэшье hонин, тааруу, зохид болоо. Энээн тухай хабсаргагшад өөhэдөөшье хөөрэдэг. Иимэрхүү жэшээнүүд «Сибсельмашта», Кузьминай нэрэмжэтэ металлургическа завод болон бусад предприятинуудта үсөөн бэшэ дайралдана.

Хүдэлмэриин газарта НОТ-ой ашаг үрэтэй байhые иимэ тоо баримтанууд гэршэлнэ. Эрдэм ухаанда үндэhэлэн, ажал хэрэгээ эмхидхэлгэдэ гаргашалагдаhан түхэриг бүхэн (орон дотор дунда зэргээр 1 түхэриг 65 мүнгэн байhан hаа) 2 түхэриг 32 мүнгэнэй ашаг үрэ үгэдэг болоо.

Ажалай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай Баруун-Сибириин филиал — Новосибирскдэ эмхидхэгдэн байгуулагдаhан эгээл hаяын эрдэмэй эмхи зургаан мүн. Гурбан академиин — СССР-эй Науканудай, ВАСХНИЛ-ай, СССР-эй АПН-эй — Сибириин отделенинүүд, Сибириин эрдэмэй институдууд хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгэ тэрэнэй түсэбтэ зорилго болоно.

Д. ЗОЛОТОВ,
ТАСС-ай корр.

Новосибирск.

ГАЗАРАЙ УНДА ХАРЯАХЫН ТҮЛӨӨ

Омскын ганданги тала дайдын ажалшад уhалагдадаг газарайнгаа гектар бүриhөө байгша ондо 500 центнер кукуруза, 80 центнер хүсы үбhэ хуряаhан байна. Энэнь Иртыш шадархи уhалагдадаг газарай түрүүшын ашаг үрэ болоно. Эндэ уhалагдадаг газарай хэмжээн саашадааа шье үргэдхэгдэхэ.

Омско область урда заха болон тэрэнэй дундуурхи хубиин хара хүрьhэтэй хахад миллион гектар хуурай газарые Иртышэй уhаар ундалуулха түсэб табигданхай. Мүнөө область дотор нэгэ хэды мянган гектар уhалагдадаг газар бии юм. Оло мянган хүнэй ажаhуудаг хотые түхэреэн жэл соо овощоор элбэг хангахын тула Омск шадарай газар уhалха станци түхеэрэгдэжэ байна.

В. ЛОБОДА,
ТАСС-ай корр.

Омск.

АНГАР ШАДАРАЙ ДОМТО УРГАМАЛНУУД

Эрхүүгэй областьдохи домто ургамалай выставкэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ нээгдэбэ. Эндэхи медицинскэ институдай фармакологиин кафедраар тэрэ эмхидхэгдээ.

Сибириин энэл райондо ургадаг хоморой шухаг ургамалнууд выставкэ харагшадай анхарал татана. Нютагай зоной дунда кашкара гэжэ нэршэhэн алтан шара рододендрон эдэнэй дунда бии. Хододоо хүхэ ногоон үнгэтэй байдаг энэ бургааhан шулуулиг хабшал хадануудай хаяа хабсагайнуудта, мүн Эрхүү мүрэн, Байгал далай шадар ургадаг. Кашкарагай набшаhан соо хүнэй бэедэ туhатай органическа кислотанууд, эфирнэ тоhон бии. Тиимэhээ рододендронhоо хэгдэhэн эм шуhанай дарасые буулган, зүрхэнэй хүдэлсэдэ hайнаар нүлөөлдэг юм.

«Хадын ямаанай үндэhэн» (хабаартаа, ороонойнгоо үедэ, буганууд тэрээгээр хооллодог) гансал Сибирьтэ ургадаг. Тэрэ хии hуудалай үбшэндэ hайн. Мүн шуhанай дараса хэмдэнь оруулдаг. Тиихэдэ олон янзын үбшэ аргалхада хэрэглэгдэдэг зузаан набшаhатай бадан гэжэ үбhэн эндэ ургадаг байна. Гоогол-халяар мүн лэ Сибирьтэ ургадаг. Үнгөөрөө ананастал адли шасарганы гэжэ жэмэс тон үнэтэй, хоморой ургамал юм.

А. ГАЙДАН,
ТАСС-ай корр.

Эрхүү.

КОММУНИС ажалай предприяти гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Улаан-Үдын нефтебаза промышленностиин, хүдөө ажахын 900 гаран предприятинуудые түлишөөр хангадаг юм. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Эрхүүгэй областиин болон Буряадай АССР-эй нефтебазануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон тус предприятиин коллектив ажалдаа амжалта туйлана. Хоёрдохи кварталай дүн согсолходо, Улаан-Үдын нефтебаза нэгэдэхи һуури эзэлжэ, РСФСР-эй «Главнефтеснабай» Эрхүүгэй управлениин дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

Энэ предприятиин коллектив мүн лэ гурбадахи кварталда шударгытаар ажаллажа, түрүү һуурияа, дамжуулгынгаа Улаан туг алдабагүй. Түлишэ худалдаха түсэбөө 102,8 процент дүүргэһэн байна. Машинануудые түлишөөр хангадаг станцинууд нефтепродукт худалдаха даабарияа нилээд үлүүлээ. 1-дэхи, 4-дэхи, 6-дахи, 10-дахи станцинуудай коллективүүд илангаяа һайнаар ажаллажа, даабарияа 108-һаа 120 процент хүрэтэр дүүргэһэн байха юм. Харланай нефтебаза түлишэ зөөхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь уридшалан дүүргэжэ шадаа. Ингэжэ Бэшүүрэй аймагай ажахынууд хабарай тарилгын үедэ түлишөөр түгэс хангагдаха аргатай болобо.

Нефтебазын коллектив нефтепродуктнуудые худалдаха түсэб даабарияа дүүргэхэһээ гадна, республикынгаа аймагуудта шэнэ станцинуудые бариха хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулна. Гансахан гурбадахи кварталда Хяагта, Закаменск городуудта шэнэ станцинуудые барижа, ашаглалгада үгэбэ. Каменскда баригдажа байһан станци шэнэ жэл болотор хүдэлжэ эхилхээр хараалагдана.

Ахалагша механик Николай Федотович Благушинай хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригада һайнаар ажаллана. Тэдэнэр Закаменск городто шэнэ станци 6 һарын туршада барижа дүүргэхэ байбал, хоёр һара хахадай хугасаа соо ашаглалгада тушаа һан байна. Шулуушан Роберт Иванович Климов ханын хирпиисэ ябталхадаа, нормоёо хоёр дахин, тиихэдэ штукатур-шэрдэгшэ Николай Молчанов нормоёо нэгэ хахадаар үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна.

Нефтебазын коллектив жэлэйнгээ түсэб долоон хоногоор уридшалан дүүргэхээр эрмэлзэн ажаллана. Энээндэнь найдахаар үндэһэ баримта яһала бии.

М. СУТУРИН,
Улаан-Үдын нефтебазын главна бухгалтер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинануудые түлишөөр хангадаг 4-дэхи станциин хүдэлмэрилэгшэ, коммунис ажалай ударник Мария Пахомовна Зайцева ажалдаа.

Авторай фото.

ЧЕХОСЛОВАК ДРАМАТУРГИН ФЕСТИВАЛЬ

Чехословак драматургин фестиваль декабрь соо манай орон дотор үнгэргэгдэхэ юм. 102 хотын театрнууд фестивальда хабаадаха.

Болохоёо байһан фестивалиин үедэ чех болон словак 25, тэрэ тоодо мүнөөнэй 14 авторай 37 зохёол сценэ дээрэ харуулагдаха байна. Фестиваль бүхы орон дотор үнгэргэгдэхэ. Киев, Ленинград, Смоленск, Астрахань, Брест, Горький, Орел, Ташкент ба бусад олон хотонуудай театрнууд чехословак авторнуудай зүжэгүүдые репертуартаа оруулһан байна.

Москвада арбан гурбан театр фестивальда хабаадалсана. Бага театр Чапегай «Средство Макропулоса» гэжэ зүжэг, «Одиннадцатая заповедь» гэжэ комеди бэлдэнэ. МХАТ — Заградничай «Соло для часов с боем», М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ театр — Соловичой «Загадочный нищий», Совет Армиин театр Буковчанай «Прежде чем пропоет петух» гэһэн зүжэг бэлдэжэ байнхай. Хүүгэдэй түбэй театр — Ирасегай «Фонарь», Н. В. Гоголиин нэрэмжэтэ театр Стодолиин «Карьера Ежки Пучека» гэһэн зүжэгүүдые харуулха юм. А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ болон МГУ-гай студентнэрэй театрнууд, ороной бусад олон театрнуудтал адли, Ярослав Гашегай «Похождения бравого солдата Швейка» гэһэн романие найруулан, сценэ дээрэ харуулхаар бэлдэнэ. Чех болон словак классигуудай, мүн мүнөөнэй авторнуудай зохёолнуудһаа хэһэгүүдые Москвагай опереттын театр бэлдэжэ, һайндэрэй үедэ харуулха юм.

Лариса СОЛНЦЕВА,
театр шэнжэлэгшэ.
(АПН).

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Инди ошоод бусалгын дүнгүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр тунхаглажа үргэлжэлһөөр. Совет-индиин хамтын деклараци, Совет-индиин бусад документнүүд — Делиин газетэнүүдэй, журналнуудай гол темэнь болонхой. Хани ёһоной хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоо, хани барисаае саашадань үргэдхэхэ, бүгэдэ нийтын эб найрамдал хангаха, Ази түбидэ амгалан байдал тогтоохо арга олгоо гэжэ Индиин «Мейнстрим» газетэ бэшэнэ.

«Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Инди ерэлгэ уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ байха», — гэжэ Польшын «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ. «Совет-индиин харилсаан ондо ондоо нийтын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын һайн жэшээ болоно», — гэжэ Болгариин «Народна младеж» газетэ элирхэйлэн бэшэнэ. Тиихэдээ «Л. И. Брежневэй хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэлгын дүнгүүд СССР-эй ба Индиин хоорондохи харилсаае хүгжөөлгын шэнэ шата, гансал Ази түбидэ бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй шухала алхам болоно».

«КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталан абтаһан эб найрамдалта программын үндэһөөр, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада ехэ туһа нэмэри болохо байһан хөөрэлдөөнүүдые, Л. И. Брежневэй Индидэ ерээд бусалгын дүнгүүдые Бангладешэй арад зон үндэрөөр сэгнэнэ, энэнь Ази түбидэ зохихо харилсаа холбоо тогтоохо, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар ехэ габьятай гээд найдажа байһанаа мэдүүлнэ», — гэжэ «Бангладеш обсервер» газетэ бэшэнэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Густав Гусагай хани ёһоной албанай хэрэгээр Инди ошоод байһан тухай Прагын, Делиин газетэнүүд үргэнөөр бэшэхэдээ, чехословак-индиин харилсаан хүгжэн бэхижэжэ байна гээд тэмдэглэнэ. Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй, харилсаа холбоото нацинуудай хэрэгүүдые эрхилдэг министр Алек Дуглас-Хьюмэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан тухайда Лондоной газетэнүүд анхаралаа ехээр хандуулна. «Совет-английн дипломатическа ба экономическа харилсаа һайжаруулга» энээнэй гол зорилго болоно гэжэ «Дейли телеграф» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. СССР-эй, Английн хоорондохи харилсаае али алинда ашатай туһатайгаар хүгжөөхэ һайн арга боломжонууд бии гээд «Таймс» тэмдэглээ.

Патриотическа ба түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр Чилиин хархис этэгээдүүдэй үйлэдэжэ байгаа хорото муухай ябуулгануудые гадаадын хэблэл буруушаана. Уругвай арадай демократическа эрхэнүүдые хархис хүсэнүүд доро харан доромжолно гээд газетэнүүд бэшэнэ. Эндэ Коммунис партиин ба ороной түрүү үзэлтэй бусад партинуудай, эмхинүүдэй ажал ябуулга хоригдоо.

(ТАСС).

ДЕЛИ

ХАНИ ХАРИЛСААНАЙ БОДОТО ЖЭШЭЭ

ТАСС

Манай оронуудай хоорондохи хани харилсаае улам бэхижүүлхэ шухала алхам болоһон, Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Инди ерэлгын дүнгүүдые ехэтэ һайшаанабди. Инди-совет харилсаан ондо ондоо нийтын байгуулалтатай хоёр ороной хоорондохи харилсаанай, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгын, бүхы арадуудай аша туһада зорюулагдадаг хани харилсаанай бодото жэшээ болоно гэжэ Индиин парламентын Арадай палатын түрүүлэгшэ Г. С. Дхиллон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Индиин парламет дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн удха түгэлдэр, зоригжуулхы үгэ бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ удаан саг соо хадуугдахал.

Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договороор батадхагдан бэхижүүлэгдэһэн манай харилсаанай саашанхи хүгжэлтэ Совет-индиин хамтын декларациин, мүн манай гүрэнүүдэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэдэй — Л. И. Брежневэй, И. Гандиин гар табижа батадхаһан бусад документнүүдэй үндэһөөр амжалтатайгаар бэелхэ байһаниинь дамжаггүй гээд Г. С. Дхиллон хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр манай орондо ерэлгэ энэдхэг-совет хани барисаае саашадань хүгжөөлгын шэнэ түлхисэ болохо, манай оронуудай арадуудай байдалдахи түүхэтэ хэрэг болохо, тэрээнһээ гадна, дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангаха арга олгохо гээд найданабди.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерээд байха үедэ гар табигдаһан хэлсээнүүд Индиин индустрие хурдан түргөөр хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй экономикые һайжаруулгада ехээр туһалха байна гээд Түсэблэлгын министерствын гүрэнэй министр Мохан Дхариа мэдүүлээ. Экономико һайжаруулха талаар Советскэ Союзай Индидэ үзүүлжэ байһан туһаламжа бидэнэртэ айхабтар үнэтэй сэнтэй байна. Мүнөө, Л. И. Брежневэй, И. Гандиин хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ, шэнэ хэлсээнүүдэй баталагдахадань, манай гүрэнэй саашанхи хүгжэлтэ бүри найдамтай болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Индидэ ерээд бусалга амгалан ёһоор зэргэ оршохо, уласхоорондын харилсаа тогтоохо гол ёһонуудые батадхан бэхижүүлһэн түүхэтэ хэрэгүүдэй нэгэн болоо гээд парламентын депутат, коммунист Хирен Мукерджи ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Делидэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд, эдэнэй үедэ хоёр талын адли һанал бодолтой байһан ушар манай оронуудай хоорондохи хани харилсаае саашадань үргэдхэхэ шэнэ арга боломжонуудые нээгээ.

НЬЮ-ЙОРК

Үндэһэ яһанай илгаа гаргаһан ябадал

ТАСС

США-һаа Чилидэ байха сэрэгэй шэнэ атташе полковник Т. Гэффорддэ энэ орондо байрлахыень арсалта хэгдээ. Энээнэй ушар шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, тэрэ негр юм гэжэ «Нью Йорк пост» газетэ мэдээсэнэ. Негр полковнигые сагаан шарайтай хүнөөр һэлгэхэ гэһэн эрилтэ хунта табиһан байна.

Сэрэгэй хархис захиргаанай үндэһэ яһанай илгаа гаргаһан ябадал пентагондо, США-гай гүрэнэй департаментда хүл хөөрсэг болгобо. США-гай сэрэгэй дээдын зургаан — штабуудай начальнигуудай комитет полковник Т. Гэффордые сэрэгэй атташегэй тушаалда зууршалһан байгаа гээд газетэ бэшэнэ. Тиигэбэшье Чилидэхи США-гай посольствын мэдээсэлэнэй ёһоор, Гэффордын кандидатура «Чилиин шэнэ захиргаанда, тэрэнэй бэелүүлдэг үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын политикада яашье таарахагүй» байшоо.

Чилидэхи сэрэгэй захиргаание дэмжэдэг Вашингтоной хүтэлбэрилэгшэд хунтын үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын энэ хархис ябуулгые анхаралдаа абаһан байна. «Сантьягадахи сэрэгэй атташегэй тушаалда сагаан шарайтай офицер томилогдоо гэжэ пентагоной түлөөлэгшэ һаяхан баталба», — гээд «Нью-Йорк пост» тэмдэглэнэ.

КАПИТАЛИС ОРОНУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ БАЙДАЛ ХҮНДЭРНЭ

Капиталис оронуудай олон миллион ажалшадай байдал улам хүндэржэ байнхай. Тиин шэнэ жэлдэ, 1974 ондо, эдэнэй экономическа хүшэр байдалай һайжарха шэнжэшье үгы. Капиталис оронуудта юумэнэй үнэ сэнгэй улам хүндэржэ байһанһаа олон миллион хүнүүд угаа хүшэр байдалда ороно.

Ерэхэ жэлдэ США-да юумэнэй үнэ сэн бүри ехээр хүндэржэ, промышленностьдо доройтон уналга боложо, хүдэлмэригүйшүүл олошорхо байһаниинь дамжаггүй гээд сенатор У. Проксмайр мэдүүлээ. Хэдэн һарын урда тээ хэһэн энэ багсаамжалгань бэелжэ эхилбэ. Мүнөө орон дотор элшэ хүсэнэй дутагдалһаа боложо, автомобильна хэдэ хэдэн заводууд хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргана. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, декабрь, январь һарануудта США-гай гансал автомобильна промышленностьдо 150 мянган хүдэлмэришэн ажалгүй болохо байна.

Дүтын Зүүн зүгһөө нефть багаар абадаг, болоходоо, Японой экономико мүн лэ бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. 1973 ондо орон дотор национальна продукт үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ тухай экономическа түсэблэлтын бюрогой элидхэл дотор хэлэгдээ һэн. Тиин энэ жэлэй хоёрдохи хахадта национальна продукт үйлэдбэрилгэ 4 шахуу дахин хороо.

ФРГ-гэй канцлер В. Брандт бундестагай заседани дээрэ правительствын зүгһөө мэдүүлгэ хэхэдээ, элшэ хүсэнэй дутагдал орон дотор шэнгэн түлишын, бензинэй үнэ сэн дээшэлүүлхэ, хүдэлмэригүйшүүлые олошоруулха байна гэжэ тэмдэглэбэ. Баруун Германиин Ажахын министерствын баримтануудай ёһоор, һүүлэй гурба һарын турша соо нефтиин, нефтепродуктын үнэ сэн дунда зэргээр 35 процент нэмэһэн байна.

Капиталис бусад оронуудта мүн лэ иимэрхүү байдалтай.

(ТАСС).

ВАРШАВА

О О Н-о й КОМИССИИН СЕМИНАР

ТАСС

«Химическэ промышленность ба оршон тойронхи байгаали» гэһэн темээр ООН-ой Европодохи экономическа комиссиин семинар декабриин 3-да эндэ хүдэлмэрээ эхилбэ. Хори гаран оронһоо 200 мэргэжэлтэ, СЭВ-эй секретариадай, Ажалай уласхоорондын эмхиин, Европын «юрэнхы дэлгүүрэй» түлөөлэгшэд семинарай хүдэлмэридэ хабаадана. Химиин үйлэдбэриин, илангаяа нефть болбосоруулгын оршон тойронхи байгаалида ямараар нүлөөлдэг байһан асуудал, агаар, уһа, газарай хүрьһэ сэбэрлэхын тула мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, промышленна хаядаһануудые ашаглаха арга, оршон тойронхи байгаалие сахин хамгаалха арга дүримүүд тухай асуудалнууд семинар дээрэ хэгдэхэ 60 элидхэл дотор зүбшэлэгдэхэ байна. ПНР-эй правительствын үүсхэлээр зарлагдаһан ООН-ой Европодохи экономическа комиссиин семинар бүхы дэлхэй дээрэ хурдан түргөөр хүгжөөгдэжэ байһан химическэ промышленностьһаа уламжалан гараһан хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ арга олгохо.

ХАНОЙ

РЮВ-эй ВРП-гэй ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ хэхэдээ, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудые сайгон авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһан ушарые эрид буруушааба.

Ноябриин 30-да сайгон авиаци РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан хүн зоноор олон районуудта дала гаран добтолго хэжэ, 500 бомбо хаяа гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ гэжэ Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсээ. Эдэ зэрлиг бүдүүлиг бомбодолгонуудһаа уламжалан, амгалан зоной дунда алуулаһан хүнүүд олон, хэдэн зуугаад байшан, больница, һургуули һандаргагдаа.

Вьетнамдахи дай зогсоохо ба амгалан байдал һэргээхэ тухай Париждахи хэлсээгээ, 1973 оной июниин 13-най хамтын коммюникее хэлбэришэгүй сахиха эрилтэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство табина.

ПХЕНЬЯН

КНДР-эй залуушуулай буруушаалга

ТАСС

Һурагшадта эсэргүүгээр Урда Корейн захиргаанай хэһэн хашалта харшалалтануудые КНДР-эй залуушуул эрид буруушаана. Эндэ митинг эмхидхэгдэжэ, эрхэ сүлөөгэй, демократиин түлөө Урда Корейн студентнэрэй тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлбэ.

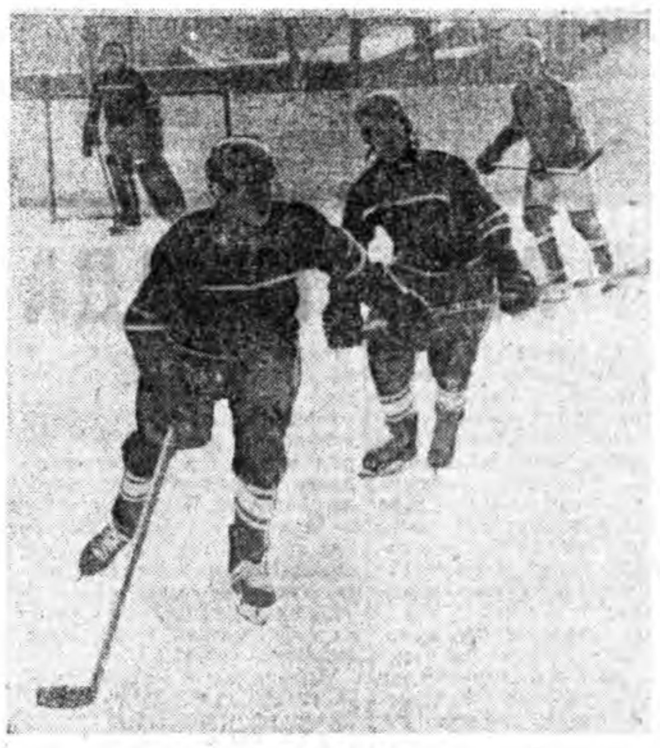
Корейн социалис ажалша залуушуулай союзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Ли Ен Бок митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Урда Корейн захиргаанай харшалалгата ябуулганууд нэгэдэхые хүсэһэн, эрхэ сүлөө ба демократи тээшэ эрмэлзэһэн Урда Корейн бүхы арадай һанал хүсэлые баһамжалан доромжолһон ушар болоно гэжэ тэмдэглээ.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Отологдоһон модо ута зандань түмэр замаар шэрэхэдэ, элдэб бэрхэшээл тохёолдодог һэн. Буряадай мебельнэ комбинат модоор ходо дуталдажа, даабаряа дүүргэншьегүй үлэхэ ушартай болодог бэлэй. Модо ута зандань шэрэхэ тусгаар вагонуудые Днепродзержинск хотын вагон-бүтээлгын заводой коллективтэ захяа һэмди.

Һаяшаг шэнэ түхэлэй 30 вагон абтаба. Нэгэ вагондо 70 кубометр модон ашаалагдаха юм. Буряадай мебельнэ, Онохойн модоной комбинадуудта, Сэлэнгын модоной баазада отологдоһон модон ута зандаа асарагдадаг болохонь. Шэнэ түхэлэй вагонуудые хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 10 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Түмэр замаар модон урданайхиһаа гурба дахин ехээр шэрэгдэдэг болохонь.

В. СТУПИН.

САНЫН ЗҮРГЭ ДЭЭРЭ

Үнгэрэгшэ суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотын предприяти, эмхи зургаануудай физкультурын зарим коллективүүд ой тайгада санаар гараһан, нүгөөдүүлынь елүүр дээрэ хоккей наадаһан, конькигаар урилдаһан байна.

Саһанай ехээр орохые хүлеэжэ ядаһан спортын бүлгэмүүд хотодомнай олон. Тэдэнэй нэгэн — «Динамо» бүлгэмэй санашад үбэлэй хаһын эхилһэндэ зорюулагдаһан мүрысөө хоёр үдэрэй туршада үнгэргэбэ. Хамтадаа 10 команда санын зүргэ дээрэ гаража, хоорондоо 4х5 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар урилдаһан байна. Эндэ эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда, эдиршүүлэй дундаһаа 10-15 километрэй зайда нёдондо республикын чемпион болоһон Неверов урилдахадаа бусадһаа түрүүлэн ерэжэ, командынгаа гэшүүн Верковтэ эстафетээ дамжуулна. Тиин эдэнэрэй команда бүхы зайнуудта түрүү һуури эзэлжэ, үбэлэй хаһын нээлгэдэ зорюулагдаһан тусхай шанда хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые долоодохи бүлэгэй, КФК-3 гэдэг команданууд эзэлһэн байба.

Һаяар «Динамо» бүлгэмэй санашад ГТО-гой комплекс тушаахаар. СССР-эй, РСФСР-эй арадуудай үбэлэй спартакиадада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зорилго урдаа табина.

Мүн энэ үдэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хоккей наадалгаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛВРЗ-гэй спортын клубай транспортын «Локомотив» команданууд наадажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АРИГ СЭБЭРЫЕ САХИХЫН ТҮЛӨӨ

Һүүлэй үедэ, Ехэ-Куналей тосхон болбосон түхэлтэй боложо, танигдахаар бэшэ болонхой. Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой энэ түбтэ механизаторнуудай байшан һаяхан ашаглалгада үгтэбэ. Тэндэнь мэргэжэлтэдэй, мүн залуу трактористнууд, комбайнернуудые һургаха һаруул уужам кабинедүүд бии. Энээнһээ гадна столово, сүлөөтэй сагтаа амарха таһалга түхеэрэгдэнхэй. Мүн энэ тосхондо почтын, сельсоведэй, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай шэнэ байшан гэрнүүд ашаглалгада үгтөө.

Мүнөө Ехэ-Куналей тосхоной үйлсэ гудамжануудта айлай газаагуур һөөг бургааһан, уляангир һуулгагдаһан байна. Тиихэдэ тосхоной ажалшадай шиидхэбэриин ёһоор, айл бүхэн өөһэд өөһэдынгөө хашаа, гэрнүүдые болбосон түхэлтэй болгожо, янза бүриин шэрээр шэрдэһэн байха юм.

Ехэ-Купалейн сельсоведэй ариг сэбэрые сахихын түлөө тэмсэе гэһэн уряа олондо һайшаагдаһан байна. Мүнөө тосхоной зургаан гэрэй ханада «Ариг сэбэр сахидаг гэр» гэһэн гаршагтай тусхай самбар хадагдаа. Иимэ хүндэтэ нэрэдэ пенсионер И. М. Пальчиков, механизатор Л. П. Горбатых, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэ И. В. Голендухина, модошо дархан Я. Я. Алексеев, малшан К. Р. Андреев, барилгашан А. Е. Васильев гэгшэд хүртэһэн юм. Сельсоведэй депутадууд иимэ шиидхэбэри гаргахадаа, хүн бүхэнэй гэртээ хэр вэргэ байдаг, газаа досоохинь хододоо сэбэр байдаг, мүн үхибүүдэйнь һургуулидаа ямараар һурадаг харалда абтадаг гуримтай.

О. БЕРЕЗКОВ.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ХОККЕЙ ЯМАР БАЙХАБ?

Хоккейн нааданай календарь жэл жэлдээ нэгэ хэмдээ, адлирхуу байдаггүйнь мэдээжэ юм бээзэ. Нааданай эхилхэдэ шэнэ, һонин мүрысөөнэй болохые хүлеэдэг, залуу спортсменүүдэй ургалта, хүгжэлтөөр һонирходог гээшэбди.

Сэхынь хэлэхэдэ, байгша ондо эхилһэн хоккейн нааданда уласхоорондын шэнэ мүрысөө хараха байнабди. 1973—1974 онуудта Ленинград хотодо үнгэргэгдэхэ нааданда 20-һоо дээшэ бэшэ наһатай хоккеистнүүд уригдаһан байна. Ленинградай уласхоорондын энэ мүрысөөндэ олон оронуудай, тэрэ тоодо Канада, США-гай команданууд хабаадалсаха дуратай байһанаа мэдүүлһэн байха юм.

Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг нааданда мүнөөдэр болотор 18—19-тэй спортсменүүд хабаадалсадаг байһан. Энэшье жэлэй наадан 1974 оной март һарада Швейцарида үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Нааданай һонирхолтой юумэниинь гэхэдэ, нэгэдэхеэр, нааданда алишье ороной команда хабаадалсаха эрхэтэй. Хоёрдохёорнь, мүрысөөндэ хабаадагшадай наһан болоно. Мүнөө 20 наһатай спортсмен хадаа мэргэжэл ехэтэй мастер болонги ябадаг. Тиимэһээ зарим хоккеистнүүд Москваһаа «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй һүүлээр Ленинградта үнгэргэгдэхэ нааданда сэхэ ерэхэ болоно. Мүн тэдэнэй зариманиинь Хельсинки хотодо апрель һарада дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалхасань шуу.

СССР-эй суглуулагдамал командын урда уласхоорондын ехэ программа табигданхай. Юуб гэхэдэ, эрхимэй эрхим спортсменүүдээ тодоруулжа, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ харюусалгатай хаһа орожо ерэнхэй бшуу. Декабрь һарын тэн багаар «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха, удаа тээнь заншал болоһон хилын саанахи оронуудай командануудтай уулзаха гэхэ мэтэ болоно. Жэшээнь, манай суглуулагдамал команда байгша оной һүүл, ерэхэ жэлэй эхиндэ далайн саагуур, мүн февраль һарада Скандинавиин ороной Швецинн, Финляндиин суглуулагдамал командануудтай наадахаар хараална. Оронойманай суглуулагдамал командын тренернүүд холын эдэ аяншалгада гарахадаа, өөһэд өөһэдынгөө дураар залуу спортсменүүдые абажа ошохо эрхэтэй. Юуб гэхэдэ, бэрхэ спортсменүүдтэй залуушуул наадахадаа, тэдэнэрэйнгээ дүршэл халан абаха, олон юумэндэ һураха болоно ха юм.

Урдандаа манай ороной хоккеистнүүд наадан бүхэнөө, бусадһаа түрүүлэн эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтадаг байһан. Тиигэхэдэ Европын оронуудай командануд уласхоорондын уулзалга үнгэргэхөөр манайда ерэхэдээ бэлэдхэл муутай байдаг юм һэн. Илангаяа «Советский спорт» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэдэг нааданда хабаадалсаһан айлшад нааданайнгаа түрүүшын уулзалгануудые манай елүүр дээрэ үнгэргэдэг бэлэй. Байгша ондо эхилһэн хоккейн нааданда горитойхон хубилалта оруулагдаһан байна. Жэшээнь, ФРГ-дэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын нааданда Братиславын «Слована» командын хоккеистнүүд түрүү һуури эзэлжэ, гол шанда түрүүшынхеэ хүртэбэ. Урдандаа Москвагай «Спартак» команда иимэрхүү уулзалгануудта хододоо шүүжэ гарадаг байһан. Мүн «Советский спорт» газетын шанда хүртэхөөр Киевтэ үнгэргэгдэһэн нааданда Чехословакиин чемпион «Тесла» (Пардубице) команда Москвагай «Динамо» командатай наадахадаа, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, уулзалгаяа 3:3 гэһэн тоотойгоор түгэсхэжэ, тэнсэһэн байгаа. Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, мүнөө алишье ороной хоккеистнүүд һайн бэлэдхэлтэйгээр уласхоорондын уулзалгануудые үнгэргэдэг болоо бшуу.

Сэхынь хэлэхэдэ, шэнэ жэлэй эхеэр командануудай дунда Канада, Швеци, Финлянди, Швециин елүүрнүүд дээрэ үнгэргэгдэхэ наадануудта совет ороной хоккеистнүүд хамаг хүсэ шадал, эрхим техникэ, тактика харуулжа, урдань абаһан «Кубок Ахерна», «Кубок звезд», «Полярный кубок», «Кубок Спенглера» болон бусад шангуудаа дахинаа өөртөө үлөөхын түлөө оролдохо, эрмэлзэхэ болоно.

Эрхим клубууд — һайн хамгаалгатай байдаг гээд хэлсэдэг. Энэ хуушанайшье үгэ хадаа эхилхээ байгаа — дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ уулзалганууд шанга тулалдаатай, эрхим хамгаалгатайгаар дүүрэхэ бээзэ гэжэ һанагдана.

Е. РУБИН
(АПН).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Гурбадахи шиидхэхы — эршэтэ ажал» — суглуулбари. Хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Харюусалгын хэмжээн» — А. Субботиной корреспонденци. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Совет Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонин. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

СОВЕТ КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 15.15 — «Манай адрес: Советскэ Союз» — концерт. 16.20 — 16.30 — техническэ забһарлал. 16.30 — «Наш рабочий человек» — Ростов-на-Донугай телевидениин буулгаһан документальна фильм. 16.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Искусствын мастернууд — концертын студида». 18.00 — «Во весь голос» — В. Маяковскиин поэмээр буулгагдаһан телевизионно зүжэг. 19.30 — Л. В. Бетховен. 21-дэхи соната. 19.50 — «Очевидное невероятное». 20.50—21.00 — Забһарлал. 21.00 — «Две сестры» — телевизионно уран һайханай фильм. 22.05 «Парус над морем» — телевизионно-документальна фильм. 22.15 — Мүнөө үеын хүгжэм. 23.00 — «Воспоминания над стартом» — телевизионно документальна фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.00 — «Совет герб тухай хөөрөөн» — телеочерк. 18.10 — «Адли эрхэтэнэй холбоон» — документальна фильм. 18.40 — «Яков Свердлов» — уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ
ДЕКАБРИИН 6.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — «Минии хэлэн — минии нүхэр» — ород хэлээр һурагшадай олимпиадын гурбадахи тур. 15.45 — Эстрадын концерт. 16.20—16.30 — забһарлал. 16.30 — **Олон түмэнэй ленинскэ университет.** «Социалис үйлэдбэриин предприяти». 17.10 — Достояние республики» — уран һайханай фильмын 1-дэхи сери. 18.15 — «Совет гимнасткануудай илалта» — спортын гимнастикаар Европын чемпионадай дүнгүүд.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Сэнхир экранай» зарим хубинууд харуулагдаха. 20.15 — «Хүн ба хуули». 20.50 — 21.00 — забһарлал. 21.00 «Любовный напиток» — телевизионно уран һайханай фильм (Итали).

Улаан-Үдэ харуулна:

22.10 — Телепанорама (ород, буряад хэлэн дээрэ). 22.45 — Буряадай телевидени ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Газетымнай удаадахи номерынь декабриин 7-до гараха.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1973 оной декабриин 5. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03702. Заказ № 0044